

bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 28 ❖ ročník VIII ❖ 2012

Věra Kopecká, V sevření skal

NEBE NAD HORAMI

JAN DVOŘÁK

Vzpomínám, jak silný zážitek přineslo účastníkům lednové laboratoře roku 1998 v Hradci Králové na téma Neznámí (autoři) – Neznámé (texty) podvečerní vystoupení spisovatelky Marie Kubátové. Za okny pomalu odcházel další studený zimní den, v sále však jako by hrála intimní atmosféra kouzelného vypravěčství. Zralá a zkušená žena a autorka se tu v mistrovské zkratce přiznala – jako už tolikrát – ke svým inspiračním zdrojům, z nichž vyrostlo její mnohovrstevnaté dílo, a slovem vymalovala portréty tvůrců-horalů, kteří nikdy neaspirovali na literární slávu, ale byli a zůstali rozenými epiky, z jejichž žitých příběhů se nám tají dech. Místnost vystínovaná tlumeným světlem se tak alespoň na chvíli proměnila v magický prostor, v němž panovala radost z povídání...

Nemnoha větami, řečenými bohatým jazykem s citem pro významové odstíny, se Kubátové podařilo vyjádřit její chápání smyslu literatury. Přiznala se, že se ráda ohlíží a vrací. A právě tohle „ohlížení a vracení“ bylo rovněž leitmotivem našich příležitostných setkání, jimž chyběla pravidelnost. Odbývala se často v chvatu a uspěchanosti, ale někdy jsme si našli čas k delšímu popovídání, z něhož se rodí nápady a myšlenky. Marie Kubátová není chrlička prázdných slov, mluví pomalu, jako by vážila smysl svých výroků, navléká písmena s grácií korálkářek. Zdálo se mi, že každého rentgenuje očima – a nespokojuje se tedy povrchními pohledy. Ono utkvělé pozorovatelství jí potom umožňuje chápat člověka v celku i detailech, v rámci ubíhajícího času i věčnosti. Jistě právem proto nejraději zaváděla hovory s lidmi bohatými zkušenostmi, moudrým nadhledem – poslouchala je dychtivě a s porozuměním, vytvořila z nich galerii nezapomenutelných postav, rozsetých na stránkách svých knih. Objevovala v nich zajisté i literární talenty, schopné rozklenout příběh a přesytit ho člověčinou. Vzrušující bylo sledovat, jak Kubátová dokáže neustále obohacovat plejádu jmen, která by možná (bez ní) neprávem upadla do zapomnění. Stále si mnohá vybavuji...

Je známé, že spisovatelka nebyla horalkou původem. Pražáčka rodem přišla do „svých“ Krkonoš prakticky v dospělém věku, aby je objevovala a zároveň s nimi srůstala. A to je vskutku dramatický proces. Na každém kroku narážela na podivuhodný a bohatý prostor, jemuž je snadné podlehnout, opájet se jeho krásou, ale poznat ho zevnitř, v hloubkách a nuancích představuje složitou cestu.

Vždycky mě strhovalo, když se autorka dala unést a začala mluvit o pramených zdrojích některých svých knížek. Do svého spektra totiž zahrnovala i magii přírody se svými zvláštními tají, osobité historky jí svěřovali nejen sukovití obyvatelé odlehlých koutů, ale rovněž kameny, stromy, hmotné předměty, ohmatané láskyplnými dotyky...

Těší mě, že jsem byl u zdrojů některých zajímavých spisovatelčiných projektů. Rád jsem třeba sledoval genezi pohádkového povídání o čaromocných bylinách Hořký bejlí a objevoval si pro sebe zvláštní svět kouzel a zázraků...S nadšením jsem přijímal nápad na Povídky z muzejních vitrín či nahlížel „do útrob“ Truhličky malované, symbolu „dědictví“ předávaného z generace na generaci...Zkrátka a dobře – Kubátová mi někdy dovolila provázet ji od prvotního inspiračního zdroje až k hotovému dílu...

Od připomenuté laboratoře uplynula již hezká řádka dnů, které letošní úctyhodná jubilantka rozhodně nepromarnila. Je zřejmě jen logické, že se v nových knihách také vrací – i k začátkům svých cest. Může se těšit z naplněného díla...

NA SLOVÍČKO S MARIÍ KUBÁTOVOU

Spisovatelka Marie Kubátová 8. srpna oslaví významné životní jubileum. Je čestnou členkou Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích. Jen vypsát názvy publikací, které napsala a vydala pro děti i dospělé, by byla záležitost nejméně dvou stránek. Marie Kubátová píše k naší potěše dál a úspěšně překonává své zdravotní komplikace. Žije a tvoří ve Vrchlabí. Redakce Kruhu jí upřímně přeje do dalších let pevné zdraví, optimismus a chuť k psaní.

Jak jste se dostala k psaní?

Já jsem se tak šťastně narodila v rodině, kde se rodily knížky. Rodiče byli lidé první republiky, otec založil nakladatelství pro potřeby československé tělovýchovy, maminka začala v onom nakladatelství vydávat knížky pro děti „Gabra a Málinka“ a ty vlastně sponzorovaly otcovy časopisy a hudební doprovody k tělocvičným skladbám.

Co vás k psaní inspirovalo?

Já jsem se nikdy za spisovatele nepokládala. Jsem jen venkovský apatykář a to byla životní škola k porozumění člověku. Já jsem si vlastně s životem ve svých knížkách povídala, a tak šel život a mé povolání jako dvojhlas.

Psala jste a stále píšete prózy pro dospělé i děti a všechny jsou zakotveny v kraji, kde dlouhá léta žijete. Jaký máte k němu vztah?

Do kraje, kde žiji, jsem se provdala. Pojem „domov“ se rodí pomalu, taky je to rozhovor od dne na den. U mne rozhovor půl století.. Sílu toho pojmu jsem si poprvé uvědomila, když mého tanečníka na prvním školním plese oslovil

můj třídní profesor: „Odvedte to děvče k mamince. Hitlerovo vojsko překročilo naše hranice.“ Můj tanečník řekl: „Tak jsem ztratil domov,“ a já si vzpomněla na mamčinu knížku. „Domov ti nikdo vzít nemůže, ten půjde s tebou.“ A tak jsme šli pak spolu víc než půl století.

Co byste poradila dnešním začínajícím autorům, kteří se teprve vydávají na tu často trnitou cestu?

Radit dnešním mladým se neodvažuji, svět se mění. A pamětníci, u kterých jsem se učila mít ten kraj ráda, jsou už dávno tam, kde nic nebolí.

Otázky kladl Milan Dušek

O KRÁSNÝCH MIHULÍCH

MARIE KUBÁTOVÁ

Tenkrát, když byla vodníková vrba ještě mladice a potok pod vrbou měl vody málem jako řeka, tenkrát měl i mistr vodník pro své umění krotit vodu takovou vážnost u lidí, že mu sám pan hrabě poslal pozvánku na zámecký ples. Ve vodním dvorci mívaly rusalky také své taneční reje. Jenže ples na zámku je onačejší sláva, a tak ty vodní tanečnice toužily: „Vodní hospodáři, vezměte nás s sebou na zámecký bál!“

Vodník nechtěl ani slyšet: „Tam mají pánové svoje tanečnice.“

Rusalky se na ty tanečnice vyptávaly: „Jsou krásné? Krásnější než my?“

„Inu, každá se vyparádí k muzice, načeše se před zrcadlem.“

I zeptaly se rusalky vodní tůně, tak jako se ptají krásky svých zrcadel: „Pověz, zrcadlo, jestli jsou lidské panny krásnější než my?“

Vodní zrcadlo však rusalkám neukázalo nic než vlnivé mihotání. Žadonily tedy na vodníkovy, aby jim obstaral zrcadlo, v jakém se shlížejí a ptají na svou krásu lidské panny.

Vodník je odbýval: „Jste tuze řídounké, každá jak cípek mlhy. Takové nijaké nic v povětrí, - tak povětrné zboží ani zrcadlo koupené na jarmarce neukáže. Natož aby vás vzal některý ze zámeckých pánů k tanci!“

Tak zatoužily rusalky po lidské kráse: „Vodníčku, majstříčku, přičarujte nám krásu lidských tanečnic aspoň pro jeden jediný bál!“

Vodník se tvářil, že neví jak. Zato rusalky věděly: věděly, jak přivolat o pomoc rybku, všemocnou nad vodami – její zlatou šupinou přece! Ba věděly, že jejich mistr vodník takovou šupinu jistojistě má, vždyť právě tou šupinou zkrotil na jaře velkou vodu!

Tu se vodník rozzlobil doopravdy: „Šupina zlaté rybky není na hlouposti a zbytečnosti! Tu má každý vodnický mistr svěřenou jen na prosbu o pomoc v nejvyšší nouzi!“

Rusalky věděly předobře, že má vodník svou kouzelnou šupinu schovanou v truhlíčku s krejčovinou. Když měl prospěch, aby si došil svůj fráček na zámecký bál, posvítíl si zlatou šupinou k naléhavé práci. Všechno potřebné rusalky věděly, jen jedno ne: jak vypadá ta lidská krása, jíž si chtěly u zlaté rybky vyprosit. A tak, když přišel vodník z plesu, shlukly se okolo něj a vyptávaly se: „Vodníčku, majstříčku, povězte: jak krásné byly ty tanečnice na tom bále?“

Vodník se ještě celý rozplýval: „Ó, tuze krásné! Zvlášť jedna. Krásná panna Mahulena.“

„A jak byla krásná?“

„Jak?“ Vodník vzpomínal. Kdyby se rusalky ptaly na leknín, na stulík, na krásu vodní vážky, takovou krásu by uměl popsat jako v přírodopisné učebnici. Pro krásu princezny Mahuleny musel hledat slova. „Inu, smála se jako měsíček.“

„Jako měsíček úplněk nebo jako měsíček srpeček?“

„Jako měsíček úplněk. Jaksi dokulata. Dokulata, jako je pletený koš na raky. Jenže měla dokola zuby.“

„Jak mnoho zubů? Jako štika?“

„Jakési lepší byly. Možná jich bylo víc. Plná pusa.“

„Ona kouše?“

„Ne, to ne. Spíš se přisávala. Přiložila princovi pusku na tvář, ale nekousala. Princ zůstal celý. Jen vypadal sedmkrát krásnější a hned slíbil Mahulenu půl království. Ó, kdyby tak i mne zkrášlila, dal bych jí rybu. Velkou rybu!“

Rusalky věděly: nejvyšší čas s tím něco udělat, nebo věnuje jejich mistr té člověčí krasavici i zlatou rybku! Znovu se daly do vyptávání:

„A byla štíhlá jako my?“

„Jako vrbový proutek.“

„A oči měla?“

„Inu, má oči. Na obou stranách hlavy.“

„Co měla na sobě?“

Vodník se rozpomínal: „Nějakou kůži jistě měla. Jestli to bylo na hřbetě víc dozelená nebo na bříšku dozlatová? Jak se při tanci míhala, jeden nepozná, kde je to vpředu a kde vzadu. Ale možná to mělo jakési skládání nebo vroubkování.“

„A ploutev měla?“

„Jistě. Taky měla ploutev. Jenže lidé říkají ploutvi vlečka. Myslím, že při tanci kormidlovala zlatou ploutví.“

Pak už byl vodník celý ospalý a byl rád, že je zase ve své tůni.

Rusalky počkaly, až vodní usne, a když spal v kořenech vrby jako šnek v ulitě, protáhla se ta nejkrásnější z nich do vrbí dutiny a sáhla do krejčovského truhlíčku pro šupinu. A čarovaly, jak to viděly u vodníka:

„Slyš, dcerko krále moří
z nehlubší hlubiny,
kouzla i divy tvoří
tvé zlaté šupiny.
Šupinou zlatou točíme,
V nouzi tě o pomoc prosíme.“

A hle: v tůni pod vrbou ti zabublalo, tůň se rozzářila, jako kdyby se z ní vynořovalo samo slunce, a zlatá ryбка zahovořila hlasem tak tichým, jakým šumí voda přes kamínky: „Kdo potřebuje mou pomoc v nouzi?“

Nejkrásnější rusalka si dodala odvahy: „Zlatá rybko, dej nám krásu, nebo přijdeme o svého vodníka.“

„Což nejste krásné? Jakou krásu chcete?“

„Člověčí. Jakou má krásná panna Mahule – Mihule...“ Rusalky se chvíli dohadovaly, jak se zámecká kráska jmenuje. „Když se při tanci míhala, až vodník nepoznal, jestli je na bříšku zelená nebo zlatá, bude to nejspíš Mihule,“ řekly rybce-čarodějce.

„Neznám zámeckou krásku Mihuli,“ řekla zlatá ryбка. „Popište její krásu!“

Rusalky vzpomínaly, jak Mihule vypadá.

„Povídal vodník, že má pusku kulatou jako koš a dokola plno zubů.“

„Máte mít pusy kulaté jako koš na raky a dokola plné zubů,“ slíbila ryбка-čarodějka.

„A chceme být štíhlé jako vrbový proutek a na hřbetě zelené a na bříšku dozlatova,“ vzpomínala druhá rusalka.

„Budete štíhlé jako vrbový proutek a na hřbetě zelené a na bříšku dozlatova,“ slíbila zlatá ryбка.

„S nějakým skládáním nebo vroubkováním,“ doplnila další.

„A oči po obou stranách hlavy a pusku na přísávátko!“

„Nechcete toho nějak moc?“ ptala se ryбка. „Víte, že mohu na jedno otočení šupinou splnit jen trojí žádost!“

„My už dál nevíme, vodník už dál taky nic nevěděl,“ řekly rusalky a zlatá ryбка si ty jejich žádosti srovnala ve trojí přání: pusa kulatá, zubatá, na přísávátko, tělo štíhlé a barvy od zelené po zlatou. Pokynula rusalkám ploutví a čarovala:

„Na prosebné zavolání
plním vaše trojí přání:

budte krásou proslulé
co potoční mihule!“

Když se vodník prospal z bálování, chtěl rusalkám vyprávět, co jak bylo na zámku. „Hej, kdepak jste, panenky moje zelené?“

Zelené panenky neviděl, jen se mu v bahýnku pod vrbou míhali podivní protáhlí hádci – mihule.

„Co nám to sem připlavalo?“ divil se vodník.

Jeden z hádků se mu přísál na fráček a pak se všichni ti hádci zavrtali hanbou až hluboko do bahýnka.

(Pohádka z knížky „Vodnické pohádky“, která vyšla ve druhém vydání v nakladatelství ARTUR Praha s kresbami Heleny Zmatlíkové.)

JANA BEDNÁŘOVÁ

UPROSTŘED MYŠLENKY

Dávno vím,
že umíš setnout větu,
když nechceš lhát.

A tak jsi mi vyprávěl:
„Jednou usekl jsem hlavu
uprostřed myšlenky.
S krkem vytaženým až k nebesům
to zvíře běželo jako o život
a tlouklo křídly do země.“

Ptáš se posté
a nechceš lhát...

Když ohlížet se,
proč tolikrát?

FRANTIŠEK UHER

P jako Proti proudu

prodané pevnosti
prodejní prodavači
prašnými popelišti
pistolníci příští

Psohlavců polnice
pranýřují
podsouvané pravdy

pravím plaše:
pevné plachetnice
plují pouští

proti proudu

(Ze sbírky OKOLÍ)

NEJHLUBŠÍ PROJEV LÁSKY

MIROSLAV SKAČÁNI

Profese psychiatra přináší s sebou něco, co ostatní medicínské profese postrádají – vhléd do hloubky nejméně problémů jedinců, párů i rodin. Za dlouhá léta praxe jsem si vyslechnul ve většině případů sice banální problémy, které sužovaly mé pacienty, ale z jejich pohledu to byly problémy nejvyšší důležitosti. Na druhé straně, nejednou jsem zůstal šokován i příběhy, které doslovně napsal sám život, které se udály za zavřenými dveřmi a zastřenými okny bytů či domů. Ve většině případů se jednalo o příběhy spíše tragického charakteru, někdy měly tragikomický nádech a jenom výjimečně je bylo možné označit za komické. Komické jenom pro mě, případně jiného posluchače, který by je mohl vyslechnout, ale osobám, které mi je vyprávěly, se určitě komickými nejevily.

Následující příběh je sice možné zařadit i mezi příběhy komické, ale spíše bych ho zařadil mezi příběhy tragikomické. Paradoxně, v rozporu se všemi morálními zákony současné doby v naší střeoevropské komunitě, skončil pro obě strany pozitivně. Když jsem ty mladé lidi, kteří hrají v tomto příběhu hlavní roli, po několika letech uviděl na náměstí, byli nepochybně šťastni. A jak jsem měl mož-

nost díky své praxi poznat na první pohled, ten jejich tragikomický příběh u nich pokračoval i nadále a paradoxně rozvíjel jejich vztah.

„Pane doktore, prosím vás, mohli by jste mě přijmout mezi své pacienty?“ ozval se mi jednoho jarního rána v telefonu hlas nešťastné, bezpochyby mladé ženy. Podíval jsem se do diáře, pořád naplněného jmény lidí, kteří psychiatrickou pomoc potřebovali jako sůl.

„Dobrá, tak přijďte příští středu ve čtrnáct hodin,“ odpověděl jsem mladé ženě.

„To už může být pozdě, pane doktore. Já už to skutečně nevydržím, je to hrozné takhle žít.“

„Tak dobrá, přijďte pozítří...“

„Ne, prosím vás, pozítří může být pozdě. Dnes, ještě dnes, moc vás prosím, najděte si na mě chvíli času,“ křičel do telefonu ten mladý zoufalý hlas.

„Tak dobrá,“ rezignoval jsem, „přijďte dnes v poledne.“

Mladá žena mě vůbec nepotěšila. Obětují pro ni polední přestávku, zůstanu hladový a to je pro každého normálního chlapa to nejhorší, co ho může potkat. Ale vzít jí mezi těmi, co na vyšetření čekají dlouhé týdny, jsem nepovažoval za vhodné. Ale bylo zřejmé, že jí nelze odmítnout. Intonace jejího hlasu napovídala, že je skutečně na dně, že se nepředstavitelně trápí a v takových případech může dojít u disponovaných jedinců k tomu nejhoršímu - pokusu o sebevraždu. A to bych byl pak já sám nešťastným do konce života, kdyby se především úspěšně o něco takového ve svém zoufalství pokusila.

Ta mladá, žena, která toho poledne seděla u mě v křesle, byla skutečně šíleně nešťastná. Slzy jí tekly proudem a jevílo se mi, že moje obavy o to, aby si snad něco v tom rozrušení neudělala, nebyly neopodstatněné. Mluvila a mluvila a já jsem jí nechal vypovídat. Bylo zřejmé, že se jí tím povídáním uleví na duši a mé slovo pak najde lepší odezvu v její mysli, než kdybych se s ní snažil navázat oboustrannou komunikaci.

„Pane doktore, to je tak příšerné, já jsem z toho zoufalá. Prosím, pomozte mi, nevím, co s tím, ale pokud se to nevyřeší, tak se z toho skutečně zblázním,“ chrllila ze sebe větu za větou, neklidně přitom gestikulující.“

„V čem vidíte podstatu problému?“ snažil jsem se jí trochu usměrnit v jejím povídání.

Obrátila se ke mně a vážně pronesla.

„On už mě nemiluje.“

„Kdo vás nemiluje?“ zachytil jsem se této nitky rozhovoru.

„No přeci on, můj manžel,“ opět spustila tirádu nezastavitelných slov a vět, „nemiluje mě, vůbec mě nemiluje. A taková to byla láska! Možná má jinou, možná

mě už nechce, ale prostě dává mi jasně najevo, že pro něj nejsem už nic, jenom ten vzduch, který musí se mnou dýchat ve společných místnostech.“

Tyhle projevy nebyly ničím zvláštním, slyšel jsem je nesčetněkrát a bohužel se obvykle ženy, které byly podobně nešťastné, díky své rozvinuté ženské intuici nemýlily. Obvykle jejich partner měl jinou, nebo mu byla ta jeho lhostejná, někdy až odporná, hlavně když po porodu přibrala a on miloval ženy štíhlé, nebo v sexu přestávala být pro něj jako žena dostatečně atraktivní.

Jak ale mladá žena pokračovala ve svých projevech, začínal jsem si uvědomovat, že přestávám chápat logiku jejich myšlenek, které se tak odlišovaly od ostatních případů ztráty zájmu mužů o svoji partnerku. Několika opatrnými otázkami jsem se snažil dostat k jádru jejího problému, ale narážel jsem stále víc na něco, co se mě jevilo jako nepochopitelným. Ten manželský pár dle slov té nešťastné ženy žil přímo idylicky, nepochybně se oba milovali a z toho, co mi řekla, její muž jí určitě nemohl být nevěrný, alespoň ne citově, s jinou ženou, nosil jí přímo modré z nebe, pečoval o ni, když byla jenom trochu nemocná, byl pracovitý, miloval jejich společné dítě, nechodil do hospody, nepil, neužíval drogy, nehrál v karty ani hazardní hry a vydělával slušné peníze. Jejich poslední dovolená před dvěma měsíci v horském středisku by byla pro většinu lidí dovolenou snů. Ne, tohle bylo pro mě

nepochopitelné. Zde něco určitě nehrálo. Začínal jsem podezírat novopečenou pacientku, že snad skutečně není normální a potřebuje psychiatra víc, než jsem byl zpočátku ochoten připustit. Co jí ještě její manžel může více dát, než to, co jí dává v současnosti? To jsem nechápal. Zdálo se mi, že snad něco přede mnou tají, nechce přiznat nějakou jeho úchytku, například že je její manžel na muže, nebo že trpí nějakou jinou psychickou úchytkou, ale rozhodně mi to všechno popřela.

„Tak vás teď poprosím, mladá paní, kdyby jste zkusila jednou větou říct, kde vidíte svůj největší problém a proč jste tak skálopevně přesvědčena, že vás váš muž už nemiluje,“ přitlačil jsem na ní.

Zmlkla, jakoby zvažovala, jestli mě to má prozradit a taky jaká slova u toho použít. Pak se naklonila ke mně a šeptem, i když jsme byli v místnosti úplně sami, mi sdělila tuto zprávu:

„Pane doktore, tak já vám to tedy řeknu, jednou větou, jak si to přejete. Vím, že mě můj muž už nemiluje. On mě totiž už více než dva týdny nezbil.“

Tak, a bylo to venku. Asi jsem se musel zatvářit velmi zvláštně, snad kysele, protože jejím obličejem proběhnul stín. Moje reakce jí nepochybně vůbec nepotěšila. Asi očekávala plné pochopení z mé strany, výkřik typu: „To je ale nehoráznost, jak si to ten váš muž dovoluje tak dlouhou dobu vás nezmlátit? To je ale pacholek! Tak to mu tedy vytmavím.“

Místo toho viděla nechápající kyselý obličej člověka, od kterého očekávala pomoc v této pro ni tak tragické situaci.

Konečně jsem se dokázal ovládnout a vážně jsem pronesl.

„Ano ... jistě ... chápu, to je jistě velmi vážná věc. Už dva týdny vás nezbil. Ale jak bych vám měl pomoci, paní? Co bych mohl v této věci pro vás udělat?“

Opět nabyla jistoty a víry, že jí snad skutečně v této ošemetné situaci pomohu.

„Pane doktore, předvolejte si mého muže a zkuste mu říct, jak strašně při něm trpím, že už mě nechce a nemiluje. Zkuste mu sdělit, že já jej pořád miluji a toužím po jeho lásce. A prosím, vytáhněte z něj, jestli skutečně nemá jinou, kterou miluje, a jestli nejsem pro něj jako žena odporná a nepřitažlivá. To pro mě udělejte, slibujete?“ vrhla se přede mnou na kolena. Rychle jsem jí zvedl ze země. Bylo by to jistě velmi zajímavé, kdyby právě teď náhodou někdo nepovoláný otevřel dveře a našel tuto mladou ženu, jak přede mnou klečí na kolenou, drží mě za ruce, a prosebně hledí do mých očí.

„Dobrá, dobrá, paní, slibuji, že si s vaším manželem o tom všem promluví. Vzkazte mu, prosím vás, ať se za mnou co nejdřív zastaví a určitě tuto pro vás tak tragickou situaci dořešíme.“

Konečně byla pryč. Její odchod znamenal pro mě úlevu. Slyšel jsem hodně šílených věcí, ale to, aby žena v dnešní době, se středoškolským vzděláním, bydlící jenom kousek od města, spojovala projevy lásky vůči své osobě s bitkou, se mi zdálo nepochopitelné. Tohle zapadalo spíše do života ve století devatenáctém, ne jednadvacátém, nebo spíše patnáctém. Nebo určitě nejlépe do pravěku, kde, jak tvrdí někteří vědci, muži si v té době vytáhli svoji vyvolenou ze zástupu žen, odtáhli jí za vlasy, jak to vidíme v různých kreslených vtipcích, do kouta jeskyně, tam jí zmlátili jak hada a pak na ní vykonali soulož. Zvažoval jsem, jestli ta paní není masochistkou, ale ne, tuto verzi jsem rychle vyvrátil. U žen s takovými sklony se příslušná úchylka projevovala úplně jiným způsobem.

Byl jsem zvědav, jestli mě její manžel navštíví. Očekával jsem, že nikoli. Jistě se bude stydět přijít za mnou a přiznat se, že svoji ženu pravidelně mlátí, aby byla šťastná.

Mladý muž, který vešel už druhý den po návštěvě nešťastné ženy do mé ambulance, byl k mému překvapení její manžel. Prohlédl jsem si jej pozorně. Ne, nebylo na něm nic zvláštního. Nejevil při zběžném i podrobném zkoumání jeho osobnosti při rozhovoru s ním žádné výrazné abnormality, zdál se být jako člověk docela slušného intelektu, klidný, vyrovnaný.

Byl přesně informovaný svojí ženou, proč jsem projevil touhou si s ním popovídat a zdálo se, že ho to nijak nevyvedlo z míry. Nesnažil se něco zatloukat, dělat ze sebe obětího beránka nebo opačně, projevovat nějaké sadistické sklony. S klidným hlasem přiznal, že svoji ženu pravidelně bil.

„Víte, pane doktore, když ona si to prakticky od začátku našeho vztahu vyžadovala. Asi to viděla doma, protože manželství jejich rodičů, to byla přímo Itálie. Celá ulice vždy byla vzhůru nohama, létaly u nich dokonce i nože, ale pak se udobrili a společně nenáviděli toho, kdo na ně zavolal policii, aby je uklidnila. Bitku asi považuje za něco, co patří k životu.“

Mlčel jsem a čekal, co řekne dál. Chvilí jakoby přemýšlel a pak pokračoval.

„Neříkám, že trochu uvolnění, když přijdu z práce našťavaný a podrážděný, by mi nepřineslo radost. Jedna facka sem nebo tam, pak jsem byl už v pohodě a o to víc jsem jí byl schopen vyznávat lásku, o kterou, to mi věřte, oba stojíme. Ale to vám přísahám,“ zvedl prsty k přísaze, „vždy to byly jenom neškodné pohlavky a jiné podobné údery, nikdy jsem jí neublížil tak, aby měla modřiny nebo jinak trpěla.“

Se zaujetím jsem naslouchal vývodům mladého muže. Když na chvíli zmlknul, pobídl jsem ho k dalšímu projevu.

„A co se vlastně stalo, že už jí tak dlouho...“ zarazil jsem se, vždyť jsem teď řekl něco, co muselo téměř vyznít jako výtka, že už jí dlouho nebije, „že už jí nečastujete těmi několika pohlavky a údery, jak jste se před chvílí vyjádřil.“

Pokrčil rameny.

„Když my jsme prožili tak nádhernou dovolenou na horách, bylo to tak úžasné a romantické, že jsem se rozhodl, že už na ní nikdy nevtáhnu ruku. Nabyl jsem dojmu, že to ocení, že bude šťastna, že nejsem jako její otec, který tloukl její matku, že ji jsem schopen milovat i bez mlácení. Ale vidím, že tuto moji snahu vůbec nepochopila.“

Zvedl oči a vážně se na mě podíval.

„Když myslíte, pane doktore, že jí to vrátí pocit, že ji skutečně miluji, že nemám jinou ženu a je pro mě tou nejpřitažlivější ženou na světě, tak já jí tedy budu bít i nadále. Udělám, co si přejete. Vždyť, jak jsem před chvílí řekl, mi to přináší pocit jakéhosi uvolnění z napětí, které si přivezu z práce. A když to upraví naše vztahy, tak tuto oběť jsem ochoten přinést, to vám slibuji.“

Zůstal jsem jako opařený. Já že chci od něj, aby bil svoji ženu? Ne, já jsem přeci chtěl, aby se to vyřešilo tak, aby jeho paní mu důvěřovala a byla přesvědčena, že ji miluje i bez bitky, a aby on jí dokázal přesvědčit o své lásce i bez toho, že by jí musel k tomu všemu ještě jednou nebo i vícekrát uhodit. Aby právě bitku nepovažovala za nejhlubší projev lásky, který jí její muž je schopen poskytnout.

Než jsem ale stačil něco říct, mladý muž vstal ze židle, na které seděl, kývnul mi na pozdrav a byl pryč.

Svalil jsem se do svého křesla, z kterého jsem stačil akorát vyskočit, a zavřel oči. V duchu se mi promítala scéna, která se odehrála před chvílí v této místnosti. Tak já, který jsem ve svém etickém přesvědčení měl donutit tohoto mladého muže, aby už nikdy nezvedl ruku na svoji ženu, vytknout mu jeho jednání, ostrými slovy

mu dát najevo, že nejsme v pravěku a že v naší moderní společnosti je bití žen nepřijatelné, jsem v jeho očích nakonec vypadal jako člověk, který podporuje fakt, že muž bije ženu, že jí tímto odpudivým způsobem ponižuje a degraduje na úroveň méněcenné osoby a nesnaží se tuto skutečnost změnit a vrátit do přijatelných společenských norem.

Vážně jsem se lekl, že se ta mladá dáma opět vrhne přede mnou na kolena, naštěstí až k tomu už u ní nedošlo. I tak mě ale na nejvyšší míru vyděsil pohled na ní, když vrazila do mé ambulance. To nebyl pohled a projevy nešťastné ženy, kde hrozilo, že ve svém neštěstí si sahne na život. To byla jásající žena plná optimismu, kvetoucí štěstím a žijící pro nádhernou současnost i budoucnost.

„Pane doktore, já vám tak strašně děkuji. Vy jste nám tak pomohl,“ křičela tak mocně, že jí určitě slyšeli ostatní pacienti v celém zdravotním středisku, „jsem vám neskonale zavázána. Jak jste jenom dokázal přesvědčit mého muže, aby se ke mně choval s láskou a úctou? Vy jste prostě úžasný lékař. Každému vás budu doporučovat, aby vyhledal vaši pomoc, když bude mít problém se svým chotěm.“

Jistě, pochvala mě ohřála u srdce, ale i tak jsem na ní hleděl jako na zjevení. Takže přeci úspěch, jaký jsem ani nečekal? Takže po návštěvě u mě se jako dva dospělí lidé domluvili na nových pravidlech soužití, kde tělesné násilí nemá místo, ona pochopila, že muž ji miluje i bez bitky a neznamená to, že má jinou ženskou a on pochopil, že napětí z práce může snížit i tím, že se projede na kole?

Ale její další slova byla pro mě šokem.

„Pane doktore, tak on už mě opět bije!“ prohlásila vítězoslavně, jako kdyby vyhrála milion v loterii, „chápete, co to znamená? On mě miluje! Z celého srdce mě miluje a důkazy své lásky mi dává každý den najevo. My jsme tak šťastni, a to všechno jenom díky vám. Strašně jste nám pomohl a oba jsme vám za to neskonale vděční.“

Dokončila větu, stiskla mi ruku ve svých dlaních a byla pryč. Chvilí jsem ani nevěděl, jestli to nebyl jenom sen. Ano, jsem určitě úžasný odborník, pomyslel jsem si s ironií, podařilo se mi udělat ty dva mladé lidi šťastnými. A setkání s nimi o několik let později mě v tomto mém přesvědčení mohlo jenom utvrdit. Ale to nešlo. V nitru duše jsem se vlastně styděl. Styděl, že se mě nepodařilo najít jiný, vhodnější způsob, jak tyto mladé lidi přesvědčit, že je možné žít v lásce a porozumění i bez toho, aby někdo musel být ponižován tímto způsobem. Ale možná jsem se mýlil. Možná sami přijdou po čase na to, že milovat se dá i bez bitky. Že už nežijeme v pravěku, kde muž zbil ženu a tím dal najevo, že je schopen zabít mamuta, aby měli co jíst a taky ji i jejich děti ochránit před tygrem. V dnešní kultivované době jsou přeci jiné hodnoty, které má žena u muže hodnotit nejvýše. Nejenom sílu jeho svalů, ale především jeho mozků. Ale bohužel ne všichni lidé v naší společnosti k tomuto důležitému faktu už dospěli. Snad postupně, pozvol-

na se k tomuto přesvědčení propracují. A pak už nebude možné zažít podobný příběh, jaký jsem měl možnost slyšet před několika lety.

PETR MUSÍLEK

PÁR VTEŘIN

Starý rok dávno paměť ztratil
ač kdysi býval batole
Ten nový dětsky zvědavý je
a rád by se vžil do role

Z tajemné stránky sněžné pláně
Se snaží první slova číst
a jeho tvář jak křišťál čistá
načíná vlastní rukopis

MAPY NOCI

Mraky jsou vlny oceánu
Měsíc je koráb bez plachet
Bludičky hvězd nás táhnou k ránu
Třpyt jejich zvoní jako led

V rose se ztrácí, jiní ho dusí
Jsme dáni zítřku na pospas
Kdo bez kormidla vyplout zkusil
Prohrává přístav, dálku i čas

VRAŽDA POEZIE

MARTA URBANOVÁ

Šel jsem po Václaváku. Od muzea dolů. Proud lidí jako by mě nesl na své vlně, mne čerstvě zrozeného důchodce, který už nemusí nikam spěchat, nic zařizovat ani být na určitém místě v určitý čas. Jdu a mé myšlenky se vracejí do doby, kdy jsem skončil školu, kdy jsem měl celý život před sebou. Když jsem přišel jednou do práce, někdo přinesl literární časopis Plamen. Časopis šel z ruky do ruky. Jako magnet působila Hrabalova báseň Bambino di Praga. Diskutabilní epos. Na tehdejší dobu něco neslychaného. Komunisti byli v šoku. Z toho pisálka nikdy spisovatel nebude, předpovídali. A v mé hlavě se najednou ozval první tón Hrabalova Zpěvu. Bylo to poprvé, kdy jsem si jej připomněl právě v těchto místech. „Na veřejný záchodek se jde po schodech dolů, úroveň města značně stoupla, vždyť celé bývalo o několik metrů níž. Soustřeďuji se při močení na sirku...“ Že se soustřeďuji při močení na sirku, to už jsem necitoval, dal jsem mozku příkaz, aby mi toto dál nepřehrával. Tyto verše zůstaly ve mně zakotveny od roku šedesát devět, kdy jsem byl ještě mlád, aniž bych se je učil. Než jsem došel na křižovatku k Jindřišské ulici, ještě jsem si připomněl zdejší prvomájové průvody, povinné jásání pod prapory a transparenty. Když jsem vystoupil z podchodu křižovatky, někdo mně položil ruku na rameno a řekl:

„Promiňte, pane, neznáme se?“

Podíval jsem se, ale nebyl mi povědomý. „Jaké je vaše ctěné jméno?“ zeptal jsem se.

„Honza Dušek,“ odpověděl.

Podíval jsem se pozorněji a vtom se mi rozsvítilo. Chodili jsme spolu do průmyslovky. Pamatuji se, že seděl v poslední lavici a celé čtyři roky nosil jedno manšestrové sako. Naposledy jsme se viděli v osmašedesátém, rok předtím, než jsem emigroval. Teď jsme si podali ruce a padli jsme si do náručí. Zašli jsme do první kavárny dole na Václaváku. Usadili jsme se u okna. I když jsem hotel teď po letech stěží poznával, vybral jsem stůl, od něhož jsme měli výhled na chodník. Možná to byl stejný stůl, u kterého jsem sedal, když jsem odtud kdysi pozoroval právě vzpomínaný prvomájový průvod. Nevím jak Honza, ale já jsem nepatřil k těm horlivcům, kteří šlapali, jak se pískalo. Moji rodiče byli za komunismu na indexu, otec vlastnil malou firmu na výrobu kufrů a kabelek. Sice nás z domu nevystěhovali, nechali nám tam byt, ale celou firmu zabrali. Společensky nás znemožnili.

Objednali jsme si oběd, pivo a při druhém či třetím jsme se rozpovídali. Nejdřív jsem se vyptával já, ale on nic tak zajímavého neměl. Byl zaškatulkován jako každý vysokoškolák, jako šedá myš s průměrným platem a jedním rozvodem a třemi dětmi na svém kontě. Jeho život šel jinou cestou. Podle něj ne zcela uspokojivou. Neudržel se, aby nenadával na poměry. Divil jsem se proč ještě teď po sametové revoluci. Vypočítával mi, že ta almužna, kterou mu dali na důchod, je tak akorát na byt, chleba a slanou vodu. A potom ho zajímalo, co já. Naposledy jsme se viděli v osmašedesátém na srazu v nějaké hospůdce na Starém Městě. Pak nás osud rozdělil.

„Rusáčky k nám přijeli, byli krásní tenkrát, ostříhaní dohola, připomínali řeholi krutosti...“

Okamžitě tu báseň poznal, z naší generace ji znal každý, a zařehotal jako kůň.

Pokračoval jsem: „V šedesátém devátém jsem emigroval. Nejdřív do Vídně, kde jsem měsíc čekal. S manželkou jsem byl dohodnutý, že za mnou vzápětí přijede, ale nepřišla. Jen mi napsala, že si to rozmyslela. A tak jsem se rozhodl pro Ameriku. To víš, začátky byly kruté. Dřel jsem od rána do večera za pár šupů. Někdy, když jsem večer padnul, jsem si říkal, že už ráno nikam nepůjdu, ale pokaždé jsem ráno vstal a šel na šichtu. Neznal jsem řeč, tak mi moje profese nebyla k ničemu. Musel jsem vztít práci jako pomocný dělník. Zatímco ostatní chodili na pivo, já jsem dřel angličtinu. Dobře jsem si uvědomoval, že to je jediná cesta, jak dostat lepší práci. Nakonec jsem se po pár letech dostal ke své profesi a pak jsem to dotáhl na pozici ředitele. Projektovali jsme velké projekty po celé Kalifornii. Koupil jsem si tam dva domy. Jeden pronajímám a mám z něj slušný příjem.“

Můj život je vcelku šťastný. Občas zajedu do Prahy jako teď. Náš dům mně v restituci vrátili, ale je moc velký. Je to ve skutečnosti malá továrnička, proto uvažují o prodeji.“

Všiml jsem si, že na mně visí očima, jako by mi záviděl, jak vysoké mety jsem v životě dosáhl, zatímco on se jen popelil v prachu ulice. Ale pominul jsem to.

Družný rozhovor ubíhal a ani jsme si nevšimli, že světla pokořila temnou baň nebe. Vyměnili jsme si adresy a telefony. Příští setkání bude za týden, to budu ještě v Praze, v tomtéž hotelu. Rozešli jsme se jako bratři, jako spolužáci. A já v jistém rozpoležení jsem se mimoděk vrátil k veršům, které se do mé krve vtiskly zamlada: „Kožná ulička září tmou jako svatá jeskyně, hvězdy se snoubí s malachitovými střechami, na kanále leží růže, kdopak ji ztratil?“

Tři dny před smlouvanou schůzkou mi zvoní mobil.

Byl to Honza: „Kamaráde, můžu přijít na schůzku se svou dcerou?“

„Proč bys nemohl. Jistě, jistě.“

Okamžitě jsem to pustil z hlavy. Vůbec jsem nepřemýšlel o tom, proč by nějaká pražská holka měla být zvědavá na starého dědka z Ameriky. Ani jsem se na tu schůzku nijak zvlášť nepřipravil a nepřistrožil. Oblékl jsem si tričko s nějakým americkým nápisem a pohodlnou bundu. Přišel jsem včas, aby na mě nečekali. Čekal jsem ošuntělého Honzu s nějakou stejně tuctovou holkou, ale hned při prvním pohledu jsem byl v šoku. Honza se zvedl od stolu v kvádru a po jeho boku jsem spatřil něco výjimečného, něco co moje představy předčilo. Elegantní, příjemná mladá žena havraních vlasů, pravidelných rysů, decentně nalíčená. „V mém srdci spí krásná Eugenie, má atlasové šaty jako ledňáček...“ Velkým půvabem bylo její mládí. Podala mně ruku a já jsem ke svému překvapení její ruku zvedl ke svým rtům. To bylo proti mé přirozenosti, to bylo i pro mne samotného velké překvapení. Po celý čas večere se chovala jako dáma. Usměvavá, lehce zdrženlivá a já jsem se předváděl na svůj věk téměř nepatřičně, dobře naladěný, zábavný, zkrátka *smart*.

Domů jsem jim objednal taxíka a dohodli jsme se, že zakoupím lístky do divadla.

Obstaral jsem vstupenky do Národního na slavnou Verdiho Aidu, příběh o egyptském vojevůdci Radamovi a jeho lásce k etiopské otrokyni. Slečnu Lauru jsme si posadili mezi sebe a já jsem cítil při každém jejím naklonění ke mně její jemnou vůni. Ne že bych v Americe žil celá ta léta sám, ale nikdy jsem se už neoženil. Po představení, po krásném zážitku jsme zamířili do hotelové restaurace na dobrou večeři. Co mě překvapilo a čeho si povšiml i Honza, že jeho dcera Laura mně nabídla tykání. Přivedla mně tím do značných rozpaků, i když by mě to mělo být bližší, jelikož v angličtině si nevykáme.

Nakonec jsme to jistě všichni tři v duchu zhodnotili jako velice příjemný večer a když jsme se loučili, bylo jasně dohodnuto, že se nazítří sejdem v mém domě

v Holešovicích. Přišli přesně v pět a Laura mně tentokrát přinesla dárek. Připadalo mi poněkud přehnané, že mladá žena kupuje dárek neznámému starci. Co ode mne čeká?

Opět mi vytanuly samy od sebe v myslí Hrabalovy verše: „Zatímco ona nabízí své srdéčko z diamantů, nikdo nepřichází ani pro šutr.“

Provedl jsem je celým domem. Prohlédli si nejen rozlehlý byt ve druhém patře, ale i provoz, přízemí a suterén. Laura se na nic nevyptávala, nechala mluvit otce, a pakliže se naše oči setkaly, viděl jsem v nich jiskru a zájem. Přestože byl mezi námi značný věkový rozdíl, začala se mi líbit i jako žena, možná milenka i partnerka. Neměl jsem pro svůj zájem jiné vysvětlení, než její nevinnost a mládí. Pozval jsem je do restaurace a jako pozornost za její dárek jsem jí navrhl výlet. Honza neprotestoval, byl s tím srozuměný. Ale po chvíli, při všem obdivu k ní, jsem začal přemýšlet i nad Honzovým fantazírováním. Zrazoval mě od prodeje objektu. Navrhoval vzít si po případě půjčku a začít podnikat. Nabízel se, že by do toho šel se mnou. Čím déle jsem nad tím rozmýšlel, tím víc se mi to zdálo reálné. Jsem už sice v důchodu, ale ještě do starého železa se necítím. Kdybych prodal v Kalifornii ty dva baráky, lehce bych provoz zmodernizoval. A na stará kolena bych se vrátil do domu svého dětství. Ale ne, je to blbost. Jak mě to vůbec mohlo napadnout. Že by ta holka na mě měla takový vliv? Vždyť už jsem k ničemu. Ne, ne. Z toho nebude nic. Vrátím se do San Franciska a hotovo. Když odjeli, táhlo mě to do ulic, na Václavák, vplul jsem do davu a zase tu byla ta Hrabalova slova: „a hledím na lípy, miliony vlaštoviček se třepotají kolem neonových reklam a každá barva jiná, je zase k půlnoci, černo fialové ženy vyslychají špekáčky na rožni.“ Zamlada jsem neodolal a docela mi chutnaly, ale posledně byla vábná jen jejich vůně. Myslím, že jsem ucítil přepálený tuk a nechal je nedojedené. Už jsem si odvykl. A možná, že by to stejně tak bylo i s tím podnikáním. Honza má velké oči. Co mi tam za tou velkou louží chybí? Zbořím za sebou všechny mosty, pak se mi tu znelíbí a budu v rejži. Cesta nazpět bude zavřená. Už nejsem žádný mladík, jak se vůbec můžu nad něčím takovým jen zamýšlet. To ta Praha, to ta zpropadená nostalgie. Ta holka sice po mně pokukuje, ale to je pěkná blbost, měl bych to spíš připisovat její nezralé romantice.

Zajeli jsme si spolu do Rakouska. Objednal jsem auto z půjčovny. Vybral jsem Mercedes kabriolet, abych zapůsobil. Ani nevím, proč jsem se tak předváděl. Asi ješitnost. Chlapi jsou na ni od přírody stavění. Přišla, jak jsme se domluvili. Když jsem se na ni podíval, mohla by dělat modelku. Zeptal jsem se jí, jestli se nepřihlásí na královnu krásy. Maličko se usmála a řekla, že ne. Nebyla oblečená nijak levně. I voňavku měla nejméně za patnáct stovek. Vedle svého táty vypadala jako briliant zasazený do obyčejného kovu. Když jsem odemkl auto, tvářila se, že to pro ni není nic výjimečného, že takovým autem jezdí každý den. Neproněsla

jedinou poznámku údivu. Posadila se a zapnula si pás. Neptala se, kam pojedeme, nezeptala se na nic.

Otočil jsem klíčkem a vyrazili jsme na České Budějovice. Během cesty jsem se dověděl, že vystudovala ekonomii, že bydlí s otcem, že nemá svůj byt. O svých dvou sourozencích nehovořila. Takže jsem se nedověděl, zdali jsou starší či mladší. Ale když jsem si to spočítal, tak byla zřejmě nejmladší. Vyzvídát jsem nechtěl, tudíž o její matce nepadlo ani slovo.

Vybrali jsme si slunečný den, takže jsem v Rakousku stáhl střechu.

„Nejedeme do Bad Ischlu?“ zeptala se.

„Chtěla bys tak daleko?“ odpověděl jsem také otázkou.

„Jednou jsem tam byla. Městečko je prodchnuto císařovnou Sisi. Potkáš ji tam na každém kroku. Její portréty na bonboniérách, čokoládách, na všem. Dává městu pečeť něčeho honosného.“

„Sisi tam často jezdila.“

„Vzpomínám, že jsem si tam objednala k obědu houbovou omáčku. Lišky ve smetanové omáčce s jedním jediným knedlíkem uprostřed talíře. Tenkrát se mi to zdálo fascinující a bylo to výtečné. Nikdy na to nezapomenu.“

S kým tam asi byla, napadlo mě. S otcem určitě ne. Že by s matkou. To sotva. Asi se školou. Zeptal jsem se jí.

„S cestovní kanceláří,“ odpověděla bez rozpaků, takže nebyl důvod jí nevěřit.

Připadal jsem si, že vezu princeznu. V Americe mám starší auto, spolehlivé, prozatím mi nenapadalo vyhazovat prachy za nové. A většinou jezdím sám. Že bych někdy vozil takové mladé atraktivní děvče, to vůbec ne. Žiju tam vcelku jako poustevník. Moje podnikání mi nedá žádnou práci. Dům mám pronajatý a jen se starám, aby nájemníci řádně platili. Každý měsíc kontroluji a vybírám nájem. Ale o tomhle se jí zmiňovat nebudu, ty roky, kdy se člověk zdůvěřoval a dával protistraně proti sobě do ruky nůž, jsou dávno pryč.

Nalevo se na obzoru objevil rozsáhlý komplex kláštera Melk. Nebylo možné ho přehlédnout.

„Byla jsi tam?“

Zavrtěla hlavou.

„Je to barokní perla. Umberto Eco zde čerpal inspiraci pro svůj román Jméno růže. Četla jsi ten román?“

„Nečetla, ale slyšela jsem, že to bylo zfilmované. Film jsem také neviděla.“

„Klíčovou roli v něm hraje zdejší knihovna. Chceš se tam zastavit?“

„Když už jsme tady,“ souhlasila.

Zaparkoval jsem a zůstali jsme stát na terase vysoko nad řekou. Kochali jsme se výhledem do údolí Dunaje. Stála vedle mne a téměř se mě dotýkala ramenem. Nejsem na takové důvěrnosti zvyklý a poodešel jsem pár kroků. Zůstala stát na místě, čímž u mě získala.

Koupil jsem vstupenky a vešli jsme dovnitř. Přestože kláštery nám už téměř nic neříkají, stále nás podmaňují svou majestátností, svým tajemným klidem a kouzlem. Nejdůležitějším místem je pochopitelně kostel vyzdobený nejvýznamnějšími mistry baroka. Přešli jsme do knihovny. Když jsme do ní vstoupili, viděl jsem v jejích očích úžas.

„Je srdcem celého komplexu,“ podotkl jsem, „a je tu šestnáct tisíc svazků.“ Ještě jsem ji upozornil na nádhernou stropní fresku.

Napadlo mě odbočit z dálnice do Sankt Pöltnu . Ubytovali jsme se v malém venkovském hotýlku. Objednal jsem dva jednolůžkové pokoje. Večer probíhal příjemně. Hotýlek měl výtečnou kuchyni, seděli jsme tam přes půlnoc a stále jsme měli o čem hovořit. Když byl čas ke spaní, odebrali jsme se každý do svého pokoje. Ničemu se nedivila, nic nekomentovala. Popřáli jsme si dobrou noc.

Ráno jsem na ni čekal v jídelně. Přišla svěží, nalíčená, voňavá. Po snídani jsme se prošli po městě. Neměla nákupní horečku, což jsem kvitoval s povděkem. Chtěl jsem jí něco koupit na památku, ale nechtěla. Tak jsem nenaléhal.

Když jsme se vrátili do Prahy, uvařil jsem si kávu. Začal jsem ji míchat, aniž bych si ji osladil. Dokonce jsem se i napil. Nebyl jsem schopen rozumné myšlenky. Stále jsem ji viděl před sebou a slyšel Karlovu nabídku. Co chvíli jsem ji odmítal a co chvíli jsem se k ní vracel. Nakonec mě oba přesvědčovali, že není nutno dům v Kalifornii prodávat, že by to vyřešila případná půjčka.

„Na koho půjčka, vždyť jsem starý a cizinec.“

Laura mě navštěvovala každý den. Pomalu jsem si na ni zvykal, na mladý kvítek si zvyknete snadněji, než na starý prohnílý peň. Karel často chodil s ní a kuli spolu plány. Plánovali můj život a kalkulovali s mými penězi. Vymysleli, že Laura by byla moji společnicí a půjčka by byla na její jméno. Kdo a čím bude ručit, to mi neřekli. Když jsem se na to ptal, nebyl jsem z Karlovy odpovědi nikterak moudrý. Třeba jsou v Česku jiné zákony. Ale Karel se stále dokola honosil tím, že je můj spolužák a že je na něj spolehnutí. A podobné řeči založené na vodě. Bylo dohodnuto, že než se vrátím do Ameriky, koupím mu ojetinu za třicet tisíc a v kufru si odvezu doklady, že spolujaditelkou mé restituované firmy je Laura Dušková.

Než se do Prahy opět vrátím, oni se budou o firmu starat. Karel jako ředitel a Laura jako podnikatelka. Tak mě uhučeli, jelikož nemám dědice, že by byla škoda, kdyby to propadlo státu. A ještě dali do smlouvy dodatek, pro případ, že bych se rozhodl jinak. Kdybych s nimi nebyl spokojený, mohu si své slovo vzít zpět a Lauru z firmy vyloučit. Podle mě to byla učiněná blbost, ale jak už říkám, sedl jsem jim na špek. Když třicet let žijete jako kůl v plotě, tak vám nakonec na penězích tolik nezáleží a někdy uděláte chybu.

Firma byla v provozu. V suterénu se vyráběly kovové zámky ke kufrům a kabelkám, v přízemí a prvním patře byla výroba.

Laura už bydlela u mne, do svého bytu téměř nechodila. Přesvědčil jsem se, že se přehrabovala v mých dokladech, že si přečetla můj výpis z účtu. Zásuvku jsem měl zamčenou, ale doklady nebyly na svém místě. Mohla se podívat v noci, když jsem spal.

Zeptal jsem se jí: „Lauro, našel jsem v téhle zásuvce sponku. Nevíš, jak se tam dostala?“

Kupodivu nezapírala.

„Promiň, řekla, „nechal jsi nějaké papíry na stole, tak jsem je sepnula, a když zásuvka byla otevřená, tak jsem je tam uložila. Ale vždyť to víš, díval ses na mě.“

Nechtěl jsem ze sebe dělat blbce, tak jsem to spolkl. Ale od té chvíle jsem začal být maličko nedůvěřivý. Tady něco nehraje, říkal jsem si a oba jsem je začal pozorovat. Ale na nic jsem nepřišel. Byli oba ke mně stejně milí a přátelští. Zeptal jsem se Karla na jeho bývalou manželku a další dvě děti. Ale jeho odpověď nenaznačovala něco podezřelého. Rozešli se, jak je to běžné a děti už jsou dospělé, nemá s nimi žádné styky, jen s Laurou.

Nadešel čas odjezdu. Letenku jsem nepřebukovával, byli jsme dohodnuti, že se co možná nejdřív vrátím. Sbalil jsem si kufr a připravil jsem klíče pro Lauru, že jí je zítra předám. Večer jsme byli dohodnuti, že naposled povečeříme v restauraci.

Karel tentokrát přišel v novém kvádru, téměř jsem ho nepoznal. Chvilí jsme čekali na Lauru a Karel byl značně nervózní.

„Kde ta holka vězí, říkal jsem jí, že má přijít včas.“ A za chvíli: „Kde se krucinál toulá?“

„To na nějaké minutě tak záleží?“ zeptal jsem se.

Zmlknul.

„A co by vlastně chodila sem. Může přijít rovnou do hotelu,“ navrhl jsem.

To zamítl až příliš razantně.

Konečně Laura byla tady. Ani slovo omluvy, že jde tak pozdě. Prostě nic. Přišla a mlčela. Zamkl jsem byt a sešli jsme po schodech dolů. Když jsem zamkl vstupní dveře, zavolal náhle Karel, který stál stranou: „Otoč se!“

Instinktivně jsem se otočil a měl jsem proti sobě Lauru. Stála pár kroků proti mně a mířila na mě pistolí. Byl to mžik, nestačil jsem zareagovat. Ani jsem se nepohnul. Nevím, co následovalo dřív, jestli uhnula rukou nebo dřív třeskla rána.

Karel se skácel k zemi.

To co následovalo potom, bylo zmatečné a chaotické. Nemám v tom příliš jasno. Myslím, že Laura odhodila pistolí a padla mi kolem krku. Nemohl bych s určitostí říci, jestli něco vysvětlovala nebo nic. Mám takový nejasný pocit, že jsem ji posadil na schody a udělal pár kroků ke Karlovi. Viděl jsem jen krev. Chtěl jsem zavolat sanitku. Ale neznal jsem číslo, kam volat. Zeptal jsem se Lau-

ry, ale ta nereagovala, byla patrně v šoku. Vytrhl jsem jí kabelku a začal se v ní přehrabovat. V tom zmatku jsem hledal její mobil. Někdo musí zavolat sanitku. Někdo z jejích známých.

Najednou zamumlala: „Nikam nevolej! Patří mu to!“

Byl jsem zděšený. Je to přece její táta. Nevěděl jsem, co mám dělat.

Když její tichý, smutný hlas ztichl, jako by se zastavily hodiny. Marně jsem v sobě hledal nějaké slovo pro vysvětlení. Nebylo ve mně nic, jen prázdno. „Ještě domyslet tento obraz a důtky utkané z nervů mne zbičují.“ Zatímco mi mozky letěly známé verše, toužil jsem se posadit. Ale byly tu jen schody. Proto jsem zůstal stát a zavola jsem z jejího mobilu na jedno náhodně číslo. Přerušil jsem zbytečné otázky a poprosil jsem o sanitku.

„Ne, Lauře nic není. Ta je v pořádku. Pomoc okamžitě potřebuje její otec. Krvácí od střelné rány.“ Ještě jsem nadiktoval své číslo mobilu a zavěsil jsem.

V první chvíli mě napadlo poradit Lauře, že má říkat, že se postřelil sám. Nevím, jestli jsem jí to dokonce neřekl. Ale co když ho z toho dostanou a bude mluvit. Neměl jsem ani jistotu, zda ten dotyčný sanitku zavolá. Ani nevím, na jaké číslo jsem volal. Chodil jsem zděšeně po dvoře tam a zpátky. K Honzovi jsem se nepřibližoval. Stejně bych mu nemohl pomoci. Laura seděla na schodech jako socha. Nepadlo mezi námi jediné slovo. Sanitka nejela. Připadalo mi to jako věčnost. Vůbec jsem si nemohl srovnat v hlavě, co se vlastně stalo. Zazvonil mi v kapse telefon. Vysvětlil jsem, oč jde. Mám dojem, že jsem mluvil zmateně, dost nejasně, paní na pohotovosti se zbytečně dlouho vyptávala a já jsem byl dost nepřijemný.

„Posílám tam sanitku,“ oznámila mi a zavěsila.

Konečně mám jistotu, že to dotyčný vyřídil. Šel jsem otevřít vrata. A skutečně, byla tu hned. Vyřítel se z ní doktor a dva zaměstnanci s nosítky. Ale nosítka vzápětí vrátili do sanitky, když lékař zkonstatoval smrt. Zeptali se na jména, adresy a kdo ví co ještě a někdo z nich zavola polici.

Laura se chovala, jako by se jí to netýkalo. Než přijela policie, naklonil jsem se k ní a zeptal se, jestli je jí dobře. Chytila mě za ruku a pevně ji sevřela:

„Mělo to patřit tobě,“ pronesla nějakým cizím hlasem. „On chtěl, abych zabila tebe. Nařídil mi to. Od malička mě bil a celý život nás týral. Máma od něj utekla a bratři také. Musela jsem pro něj vydělávat peníze. Nebylo z toho úniku. Už to nebylo k vydržení. Nelituju toho. Nenávidím ho! Udělala bych to znovu.“

Přijelo několik policejních aut. Hned jim bylo jasné, proč tu jsou. Cvakali fotoaparáty a našli pistoli. Jeden se mi představil jako poručík Horáček.

„Co se tady stalo?“

Rozhodil jsem ruce a nevěděl, co říct. Laura seděla na schodech, hlavu v dlaních.

Poručík správně tušil, že tu nebude co vyšetřovat, že je to jasná věc.

„Který z vás to byl?“ zeptal se najisto.

Jeho otázka mě tak překvapila, že jsem se choval jako blázen. Byl jsem stále v šoku.

Od schodů se ozvalo slabounké: „To já.“

„Mohu dál? Nerad bych to vyřizoval mezi dveřmi.“

„Ano, ovšem,“ vyndal jsem z kapsy klíče a Laura se postavila. Vešli jsme dovnitř.

Poručík se bez vyzvání posadil. Koukal jsem na něj a nemohl si to všechno srovnat v hlavě. Ještě před chvílí spokojená trojice a najednou krev a střepy kolem dokola. Po chvíli mi mozek začal pracovat.

„Jak zastřelen? Proč zastřelen?“

Laura začala mluvit. Řekla v podstatě poručíkovi totéž co mně. Od mládí ponižování, týrání, zneužívání. Nemohl jsem to ani poslouchat. Připadalo mi to až neuvěřitelné.

Celý ten můj pražský pobyt byl pro mne neuvěřitelný. Nezapomenutelný. Nepolapitelný stín, řekl bych řečí básníka.

Když ji odváděli, ani se na mě nepodívala. Měla sklopené oči.

Co se týká smlouvy, vzal jsem své slovo zpět a Laura s tím souhlasila. Svůj rodný dům jsem okamžitě prodal.

Nedovedu odhadnout, kolik Laura dostala roků. Možná, že pro ni byla polehčující okolnost otcovo týrání a zneužívání, to nevím. A ani jsem se to nikdy nedověděl, neboť se Laura, přestože měla moji adresu, se mnou nikdy nespojila.

LUBOŠ ZELENÝ

KROKY DO BUDOUCNOSTI

Jaro je zpité do němoty
A život obouvá si boty
Opilecky pofrkává
Chvilkami pak dřímá

Zmateně od nás odchází
(trošku se trapně stydí)
Pravda zmítaná v nesnázech
hosty nepřijímá

Blíží se neúroda dobrých lidí

O CESTĚ KE KOŘENŮM

DRAGA ZLATNÍKOVÁ

Jak to začalo?

V Jičíně, na výstavě fotografií budov, které projektoval pro Sarajevo Karel Pařík, rodák z nedaleké Veliše. Výstava se konala v květnu 2010 v Regionálním muzeu a galerii Jičín a jmenovala se „Karel Pařík – architekt Bosny a Hercegoviny“. Se zvědavostí jsem čekala na to, zda na vernisáž přijede někdo z ambasády, protože v Sarajevu – hlavním městě Bosny a Hercegoviny žila rodina otcova bratra, dosud žije zbytek jeho potomků a já jsem toto město a část příbuzných navštívila jen jednou, a to v r.1967. Zástupci ambasády přijeli a já jsem si dodala odvahy a oslovila ženu, která zřejmě všechno organizovala – Zvezdanu M. Na dlouhé povídání neměla čas, vyměnily jsme si kontakty a potom nastala mailová záplava pozvánek na různé vernisáže a křty překladů knih bosensko-hercegovských autorů. Ale nejdříve jsem byla požádána o ukázky z vlastní tvorby a překladů poezie. Nebyl to problém, neboť moje první překlady poezie sahají do r. 1980, jsou z charvátštiny a srbštiny a měla jsem je z velké části přepsány v počítači. Při setkání s ing. Zvezdanou padlo několikrát z její a mé strany jméno rodného města mého otce a místa posledního odpočinku mých, nikdy nepoznaných prarodičů, města Banja Luky. V té době jsem vůbec netušila, že Banja Luka je velice kulturně aktivní město a že pořádá mimo jiné mezinárodní setkání spisovatelů pod názvem „Kočićeve književni susreti“ – v Banja Luce jsem bohužel nikdy nebyla.

Nakonec ti ale byla nabídnuta účast v těchto Kočićevojých literárních setkáních jako jedinému českému účastníkovi, jak k tomu došlo?

To nevím a nepátrám po tom, mohu jen popsat, co všechno jsem musela podniknout, abych byla banjaluckým svazem spisovatelů jako účastnice schválena. Když nabídka přišla mailem, začala mailová korespondence mezi mnou a organizátorem Zdravkem K., který se velmi naléhavě dožadoval překladů několika mých básní do srbštiny a zaslání na jeho adresu. To jsem se opravdu velmi podivila, jak těžké je překládat svoje básně do jiného jazyka. Stálo mě to hodně času a duševních sil, u jedné s těžší básně, která přímo jmenuje Banja Luku v souvislosti s mým otcem (psáno v r. 1985-6), jsem dokonce požádala o konzultaci srbo-chorvatistku a velkou autoritou v tomto oboru Irenu Wenigovou. Byly přijaty s velkým nadšením, moje jméno v seznamu cizích účastníků dáno na první místo a moje účast schválena. Termín – 26. – 29.8.2011, hrazeno bude ubytování a stravování, možná bude i příspěvek na cestovné autobusem ze 2 bývalých jugoslávských měst. Teď už si mohu konečně opatřit letenky. To jsem vůbec netušila, že by se ještě mohlo něco změnit, mělo už přijít jenom oficiální pozvání. Tento rozhovor by se měl

nejspíše jmenovat „Jak jsem nebyla na mezinárodním literárním setkání...“ a tak hned v úvodu naznačit podstatné sdělení.

Pro zajímavost uvádím svoji báseň „Dospělost“ v charvátské verzi a v originále:

Odraslost

Dok roditeljska kuća
mi smo djeca
Prateći oca
starimo
S poslednjom grudicom na sanduk majke
mi smo odrasli:
nemá se kome doći
za milovanje ili šamarčić
nemá se kome poveriti
za tajne planove tajni ključić

Dospělost

Dokud rodičovský dům
jsme dětmi
Provázejíce otce
stárneme
S poslední hrudkou na rakev matky
jsme dospělí:
není ke komu jít
pro pohlázení či pro políček
není komu svěřit
od tajných plánů tajný klíček

Ty jsi ale stejně odletěla, kde ses toulala?

Cestu do Banja Luky jsem pojala jako přímo osudovou výzvu konečně navštívit své poslední žijící přímé příbuzné v Zagrebu a v Sarajevu, najít ulice, ve kterých rodina Cimburova v Banja Luce bydlela a dovézt odtud otci na hrob trochu hlíny. Proto poté, co týden před odletem a 12 dní před zahájením setkání (mimochodem měl vyjít časopis s překlady básní zahraničních účastníků, měly se recitovat jejich básně na různých místech, určitě mohlo dojít k zajímavým literárně-překladačským kontaktům atd.) přišel pro mě neuvěřitelný omluvný mail, že nadřizený orgán neschválil mezinárodní charakter této akce a podpoří pouze lokální charakter, neváhala jsem. Nenechala jsem propadnout letenky a nehodila přes hlavu hodiny příprav spojených s tříděním rodinných fotografií, které jsem objevila asi 3 měsíce před odletem, s bádáním nad rodinnými dokumenty, které jsem našla v málo otvírané matčině zásuvce asi před 2 roky (až po její smrti) a rozhodla se najít odpovědi na mnohé otázky přímo u zbytku rodiny. Prostě jsem podle plánu odletěla na týden do Zagrebu.

Takže jsi se do Banja Luky vůbec nedostala?

Jak se to vezme. Ale nepředbíhejme. Pobyt v Zagrebu probíhal takto (telegraficky zapsáno): teplota ve stínu 39 °C, dům s klimatizací skýtal výborné zázemí pro 5 + 1 (já) dospělých a 4 děti, cesta do města do muzeí a galerií a knihkupectví zničující, ale uvnitř fajn klimatizace, prohlídka a identifikace fotografií plná překvapení a radostných výkřiků při poznávání obrázků malých školaček – sester Olygy a tudíž mých sestřenic, nejistá identifikace našich prarodičů coby mladých

rodičů s miminkem v náručí (později se ukáže, že to miminko, identifikováno mým sarajevským bratrancem, je jeho otec Josip a že se dědeček rád napil, že babička porodila 16 dětí, z toho 2x nebo 3x dvojčata, naživu zůstalo pouze 6 dětí), moje srbocharvátština samouka se přizpůsobuje současné charvátštině a stává se plynulou – nabízenou angličtinu, která se zřejmě hojně používá a všude se učí, nepotřebuji. Ale nejsilnější pocity sounáležitosti jsem prožila, když se sestřenice dožadovala slov písně „Na tý louce zelený, pasou se tam jeleni...“, kterou co do melodie perfektně zazpívala naprosto svěžím hlasem. Bylo jí ten poslední srpnový týden 75 let... Podobný pocit zažiji později u bratrance v Sarajevu s písničkou o Sorentu, kterou zpíval suverénně můj otec italsky, doprovázejе se na mandolínu, tady ji uslyším charvátsky...

Do Sarajeva odjíždím po týdnu pobytu, cesta trvá autobusem 8 a půl hodiny a vede přes B a n j a L u k u . Řidič mě ujišťuje, že na autobusové stanici je samý beton a asfalt, hlína žádná. Stejně ale vyskočím a 3 metry od autobusu, u plotu nacházím jakous takous hlínu, nadrásám ji do igelitového sáčku a zase hup do autobusu. V Banja Luce jsem si mohla hlavu vykrotit, zda najdu nějaký transparent na téma „Kočičevni književni susreti“, ale byla jsem asi hodně mimo centrum. Takže moje odpověď zní: teoreticky jsem v Banja Luce byla...

Jsou v Sarajevu ještě stopy po válce?

Ano, na budovách, které jsou buď zcela opraveny, nebo jsou opravena čerstvě místa po zásazích, nebo jsou ve fasádách dosud stopy po střelbě. Nejhorší stopy jsou ale v duších a citech lidí. Jedna taková nesmazatelná stopa je i v naší rodině: smrt po zásahu několika ranami od snajpera- smrt 22letého Zorana, syna mého bratrance Dragana. Zoran byl prostřelen ve chvíli, kdy šel po několikáté pro dříví z poraženého stromu na zátop pro ostatní, neboť Sarajevo nemělo teplo, vodu, elektřinu, potraviny. Chtěl jít ještě jednou, naposledy, což se mu stalo osudným... Nechtěla jsem o tom s jeho matkou, už 2 roky také vdovou, mluvit, ale přijali mě všichni tak přirozeně do svých rodin, že jsem si to mohla pomaloučku dovolit. Bylo to jakoby jí i mně někdo utahoval a povoloval smyčku kolem hrdla, dovyprávět celý příběh se mámě Daře nepodařilo, pro zvláštní vzlykavé zvuky v hrtanu jsem jí nerozuměla, oči mi to ale řekly naplno: To nikdy nepřebolí!

Navázala jsi nějaké literární kontakty?

V Sarajevu na mě čekalo překvapení kalendářního charakteru, ramadán, dvoudenní svátek muslimů, všude zavřeno včetně muzeí a galerií, rodinné návštěvy a odjezdy z města do jiného města, spousty telefonování a mailování mezi přáteli a příbuznými atd. Pro mě to znamenalo zůstat v panelákovém bytě v 15. poschodí, bez klimatizace ve čtyřicetistupňových vedrech a čekat, kdo bude mít čas a chuť věnovat se neznámé sestřenici a tetě z České republiky, se

kteřou je sice jejich příbuzný 44 let v kontaktu a v rodině se o ní ví, ale naživo ji viděl v r. 1967 jen on (můj bratranec Božidar Cimburek). Je svobodný mládenec s omezenou pohyblivostí, upoutaný na lůžko, neboť nemocné kyčelní klouby mu dovolují jen ležet, nebo opatrně chodit se dvěma berlemi. Využila jsem ten čas ke společnému prohlížení fotografií a čtení překladu mých básní, zjistila jsem, že je velmi sečtělý a inteligentní, a co se týče překonávání nemoci velmi statečný, trpělivý, s pevnou vůlí. Zkoušel kvůli mně získat informace o sarajevském PENu a básníku Tontićovi, ale zřejmě doba dovolených a ramadánu, který slaví všichni přes rozdílná náboženská myšlení, nebyla ta správná – nikde nikdo k zastižení. Přesto jsem navštívila 2x Baščaršiju a Izetbegovićovu džámiju, předposlední den svého pobytu národní muzeum a zkoušela najít knihkupectví, to druhé se mi nepodařilo, jsou všechna vytlačena na okraj. V Záhřebu jsem si za značnou finanční částku koupila 5 básnických sbírek a 1 antologii poezie, ze Sarajeva jsem si přivezla pouze mnohastránkové noviny. Velice mě oslovila poezie jedné charvátské, dlouho zcela neznámé autorky. O tom ale později, jména bosenských autorů mi nadiktoval poslední večer Boban, mohu si jejich sbírky půjčit ve Slovanské knihovně v Praze. Prostřednictvím poezie jsem svým způsobem přece jenom jakýs takýs kontakt navázala, bohužel pouze jednostranný.

Za pět dní po tvém návratu začal festival „Jičin – město pohádky“, ve kterém už 21 let funguješ. Našla sis čas pro překládání, přestože na přelomu léta a podzimu je vždycky hodně práce? Nebo jsi překonala svoji zvědavost a sbírky odpočívají?

Tak to bych nevydržela, pro mě je to velké dobrodružství spojené s namáhavou cestou k odhalení tajemství, takže ano, už jsem začala.

A tady je ukázka z tvorby **Dory Pfanové (nar. 1898)**, která žila ve stínu slavnějších vrstevníků a zemřela v r.1989 a která mě velmi zaujala:

Tiše se zvedni (Tiho se diži)

Tiše se zvedni když mě noc pouští ze spárů
s očima klidnýma a tělem stínu
tvoje hlava je znamením mého žalu

Chod' a zvedej jako zvířené listy
na kousky rozervaný sen
v očích ti smírně leží znamení osudu

Kdo nás zná a proč se hledáme navzájem?
Ty musíš ke mně pokaždé vkročit
a já ti pak musím otevřít oči

Tak stále rozdvojeni nejsme blíž II. Tak stále rozdvojeni jsme jako cizí
neznáme řeč a slza sotva steče neznáme řeč a slza sotva steče
zatímco čas se jako věžňům vleče zatímco čas se jako věžňům vleče
jak ve stínu stín se klidně vytratíš jako stín ve stínu klidně mizíš

Antun Branko Šimić (1898–1925)

Varování (Opomena)

Člověče, dej pozor
abys nešel maličký
pod hvězdami!

Nech se
celý prostoupit
laskavým jasem hvězd!

Ať ničeho nelituješ
až se budeš posledním pohledem
loučit s hvězdami

Na svém konci
místo do prachu
přejdi celý do hvězd

Dorta Jagić (1974)

Když jsem sama jako při krádeži

já, jediná přítomná v posteli
Dorta Petrovna
místo abych usnula nebo počítala
ovečky, kladu bomby
Montuju je do tvých nevěrných rtů
které jsi zapomněl pod nočním stolkem
Jakmile se začnou líbat s nějakou jinou
posměšně vybuchnou
Občas se mi to podaří. To je fuk,
spánek nepřichází
Žárlivost je dáblův tanin který přináší
nesmrtelnou nespavost

Jak bys shrnula zážitky ze své cesty ke kořenům?

Přes počáteční lítost nad tím, že byla tak nepochopitelně a amatérsky zrušena účast všech zahraničních autorů, jsem si nakonec přivezla nenahraditelné a šťastné zážitky ze setkání se zbytkem naší původní rodiny: s poslední setřenicí a její velikou rodinou v Záhřebu v Chor-vatsku, viditelné stopy po tom, že pocházíme z českého dědečka a charvátské babičky,

že naším společným jazykem momentálně je charváština (u mě spíše směs mezi srbštinou a charváštínou), ale byla jím na začátku minulého století i čeština,

že můj poslední žijící bratranec v Sarajevu se na mě neobvykle moc těšil a jeho vzpomínky na tatínka Josipa mi pomohly upřesnit představu o dětství mého otce,

že jsem ke konci pobytu už nejen mluvila, ale i myslela charvátsky,

že jsme každý nějakou znalostí získanou od svých rodičů (sourozenců Alojzije, Josipa a Zdenka – mého otce, +1969) přispěl k rozepsání „rodového stromu“ (rodokmenu),

že nejčastějším ženským křestním jménem v něm je Draga – Dragica, nejčastějším mužským jménem je Dragan – Dragutin – Drago, Jan – Ivan – Johann, Zdeněk – Zdenko.

Moje soukromé poznatky říkají:

během 12 dnů jsi se dotkla 5 zemí a zvládla jsi to fyzicky perfektně vzdor úmorným vedrům,

nebylo třeba nic předstírat – převládala bezprostřednost na obou stranách a můj dům je teď zas pro změnu otevřen jim (jak se říká),

stále čtu z básnických sbírek a začala jsem překládat, objevila sloveso *dragovati* v básni Drago Ivaniševiče „Tvoje ruce“ a našla si jeho význam ve slovníku (pro mě milé překvapení)

moje znalost charvátštiny se neztenčuje, neboť dostávám maily, které začínají oslovením: Drága Draga...

MIROSLAV KUBÍČEK

S JIŘÍM PIŠTOROU V ÚTOKU

možná šel tudy
nad výpadem bůh
řekl Jiří
sarkandrův podobenec
a dribloval jako duch

vy v olomouci
útočíte někdy mdlí
řekl Jiří
napřáhl se zacílil
třeba ještě zní

- Největší křiklouni mají nejslabší argumenty.
- Nehasil, co ho nepálilo, a pohořel.
- Byl z toho jelen, našťestí bez parohů.
- Kdo ti sedne na lep, toho neodlepuj.

AFORISMY MARTY URBANOVÉ

Předválečná tradice Letního tábora Etického hnutí čsl. studentstva v Řadově

LUBOŠ ZELENÝ

(Poznámky k polemice na stránkách Studentského časopisu, ročník XVI.)

Skupina účastníků tábora v Řadově

Letní tábor v Řadově u Brandýsa nad Orlicí od konce dvacátých let minulého století se postupně stal jakousi Mekkou mladých tvůrců. Na přelomu června a července se sjížděli studující literáti, malíři, sochaři a hudebníci z celé republiky, aby dva týdny žili v dřevěných domcích u Orlice, výletovali, vzdělávali a bavili se v krásném přírodním prostředí a navazovali nová přátelství, která často vytrvala po následující desítky let. Mnozí z Řadováků pak zaplnili přední místa českého uměleckého světa, ač je historický pohyb zavál na nejrůznější strany politického spektra a obdařil i protikladnými postoji a činy.

V polovině šedesátých let jsem v rodinné knihovně objevil svázané ročníky Studentského časopisu s vročením 1935 až 1937. A s údivem jsem mezi tehdy publikujícími středoškoláky nacházel jména v mé době již známých spisovatelů. Byli to především Jan Drda, Jiří Marek, Josef Kainar, Ivan Blatný, Jan Pilař, Jiří Orten, Alena Vrbová, Jiřina Hauková a další. Náhodou jsem také otevřel i album fotografií mé matky ze studií na Gymnáziu v Trutnově, vedený pod dívčím jménem Antonie Žirovnická, a tam jsem našel (k mému žalu poloprázdné) dvě stránky s nadpisem Řadov 1936. Letního tábora se účastnila díky doporučení

profesorky Marie Březovské (provdané Votavové, později působící ve Svitavách). Mohl jsem tedy porovnat časopiseckou polemiku, která se odehrála na stránkách Studentského časopisu, se vzpomínkami přímého účastníka tábora. Ve druhém čísle nového ročníku 1936/37, na konci příspěvku R. Žáka, bylo několik řádek věnovaných letnímu táboru v Řadově (zachovávám číselné značky diskuse): *Ad. 126 - „...Kolegové, tolik vás bylo na Řadově. Pročpak se nikdo nezmlínil v Došlých (Rubrika Z došlých dopisů, pozn. autora). Bylo tam přece mnoho zajímavých věcí. Snad ani nevíte, co o tom napsalo Jitro. Že prý tam hlouček komunistů, dobře obeznámených v diskusi, zpracovával řvaním masu indiferentních a tak ad oculos předváděl nadřazenost marxistické ideologie. – R. Žák, VIII. RG, M. Budějovice. (Sč 2/1936/37)*

Na tento příspěvek v tomtéž čísle SČ odpověděl dopisem student hlučinského gymnázia: *Ad. 131 „Když jsem jezdil o prázdninách minulých let vlakem z Olomouce ku Praze, neotvíral jsem okno v kupé před Brandýsem sám. Byla tu vždy skupina cestujících, kteří věděli, že nahoře nad tratí je uprostřed lesů nějaká lesní kolonie a že její obyvatelé ochotně reagují na každý pozdrav z vlaku. Po této stránce má řadovský tábor už svoji dlouhou tradici. Strojvůdci už zdaleka hvízdají a to je známkou, že se mezi nimi a Řadovými vyvinula jakási sympatie na dálku, tradiční a pevná. Dlužno ovšem konstatovat, že hvízdají hlavně strojvůdci nákladních a osobních vlaků, zato posádka rychlíkových strojů si ukládá zřejmě rezervovanost před řadovským národem v teplácích a plavkách. Ale Řadov má také tradici méně populární a hlubší. Letos už po desáté se naň sjeli středoškoláci a vysokoškoláci, aby si vyslechli v přátelském ovzduší táboráku přednášky a úvahy různých vynikajících činitelů našeho uměleckého a vědeckého života, někdy přizpůsobené neškrobenému okolí, což bylo k prospěchu živosti debaty, která každý projev obrátila se všech stran, s trochou nedůvěry prozkoumala, ale vždycky nakonec naplnila živou funkci řečnickových slov. Nebylo třeba přísně odvažovat slova. I věci, které prosloveny v denním prostředí by vzbudily jen pokrčení ramen nebo netečný souhlas, setkaly se tady se zájmem. Odběratelé SČ, přispěvatelé a vůbec okruh jeho přátel by měl příštím rokem projevít o Řadov ještě větší zájem, než tomu bylo letos. Jakýmsi záhadným řízením se tam sešla skupina lidí, kterým umožnila rychlé seznámení a přátelství jen písmena SČ. Bylo by slabým přirovnáním uvést je jako znamení pronásledované sekty, protože se zjistilo nepochybně, že skupina studentů kolem SČ je tak početná (H. Bonn říkal rozlezlá), že má postavení nejsilnější vládní strany ve středoškolském životě, ovšem nijak příkře nevystupující proti ostatním složkám. Mohu klidně uvést k jejímu prospěchu, že není nijak podezřele svorná a usměrněná svým společným cílem, že i v tak malém rozpětí let je možno zřetelně odlišit mladší a starší generaci přispěvatelů, z nichž první hájí to, co miní vytvořit, a druhá to, o čem první tvrdí, že se to musí přepracovat nebo vymístit. Úhrnem tedy je zřejmé, že Řadov je průřezem úsilí o úroveň SČ. Jste třeba povahy klidné a mírně zádumčivé, tedy líbí se*

vám verše Aleny Vrbové. Nepochybuji, že se vyhnete zodpovědnosti za to, že byste ji pochválil při táboráku ústně. Opíšete to tedy tak, že si počkáte na Pilaře, vylézajícího z Orlice, a že mu řeknete, co všechno si myslíte o nadbytku barev, přemíře vůně a zemitosti v jeho tvorbě. Kolegyně Srbová odkládá při každé vhodné příležitosti masku z poslední tragedie, kterou vychválila na stránkách SČ, a zpívá písničky městského proletariátu, zatímco kol. Havel nereaguje na svody nepříteli vzdáleného biografu, sedí u jídelny a kritizuje jenom kolemjdoucí. Život letošního ročníku ve zkratce, návrhy na jeho zlepšení, prohloubení a vyjasnění styků mezi přáteli SČ, to byla jedna z nejzajímavějších stránek Řadova. Nepochybujeme, že i napřesrok ocení kolegové možnost takového vzájemného poznání, z něhož vyrůstá zodpovědnost za další život SČ. J. Kainar, VII Rg., Hlučín.

Naivitu mladého Kainara, týkající se pozdravného houkání vlaků Řadovanům, opravil vzápětí jakýsi znalec železniční problematiky s odkazem na předpisy ČSD. Ve stejném čísle časopisu následoval článek Řadov po desáté, věnovaný hodnocení desetileté existence tábora od M. Havla (za tímto pseudonymem můžeme nalézt pozdějšího filmového a rozhlasového teoretika Jiřího Hrbase) : „*Tábory Etického hnutí čs. studentstva mají již mezi letními tábory svou osvědčenou tradici. Poslední dobou ztratily na přitažlivosti, zejména mezi mladými, kterým neodpovídal jejich duch a příliš úzký rámec. Proto se rozhodlo pořadatelstvo k odvážnému pokusu a svěřilo vedení Řadova letos vesměs mladým vysokoškolákům. Za vedení dra Valenty, MUC Olíka Valenty, JUC Mittnera, JUC Chvojky, MUC Benešové a MUC Pickové byl letošní desátý jubilejní Řadov připraven obsahově, propagačně i organizačně velmi pečlivě. Do tábora se sjelo na 170 vysokoškoláků a středoškoláků. Mezi nimi bylo mnoho čtenářů a přispěvatelů SČ i ostatních studentských listů. Témata odpoledních a večerních diskusí byla dvě: Věda a víra, generace, která hledá orientaci. V první části tábora mluvil red. Šimsa, dr. Koutník a P. Brait o vztahu náboženství a křesťanství k sociálním, politickým nebo filosofickým problémům dnešní doby. Dr. Navrátil dokazoval vznik a vývoj dialektického materialismu z filosofických kořenů, o vzniku a zániku života v jeho biologických formách přednášel dr. Vl. Úlekl, vztah mezi politikou a biologií zkoumal prof. Bělehrádek, o požadavcích hygieny ve sportu mluvil doc. Král. Prof. J. B. Kozák v úvaze o naturalismu a duchu se ostře postavil proti zneužívání biologických teorií, zejména rasismu, psychoanalýze, celého Freuda. Velmi věcná a poučná byla úvaha docenta Jos. Fischera o zápase o světový mír. Řečník načrtl velmi objektivně světovou politickou situaci, postavení našeho státu a jeho úkol. Plukovník Moravec upoutal naprosto zájem mládeže přednáškou o brannosti a obraně státu. Rozvinul před mladou generací všechny úkoly, které ji očekávají v případě války. O umění přednášel doc. Kalista, který vzpomínal generace Hosta, prof. Cibulka načrtl nové problémy ve výtvarném umění, Karel Teige hovořil o architektuře, Míra Holzbachová o tanci, dr. V. Sommer o rozhlase, Jan Kučera*

o filmu a dr. A. Hoffmeister o umělecké svobodě v dnešní společnosti. Přednášelo ještě mnoho řečníků z řad studentských, tvořily se četné diskusní kroužky, rozebíraly se nové formy umění v literatuře a poesii, debatovalo se o politice, kde se ukázalo, že zásady demokracie a socialismu hluboce kořenily v mladé generaci, která se vždy ostře stavěla proti fašismu. Táborský život byl naplněn novou, zdravou, svěží atmosférou, novými problémy a novou chutí do práce. Mnoho účastníků odjíždělo se smutkem v srdci, že tábor končí. Přejeme ze srdce Řadovu tento úspěch“.

V následujících číslech Studentského časopisu se dostalo i na další účastníky tábora, většinou obhajující demokratický duch diskuzí. Zajímavé na těchto příspěvcích je, jak je hodnocena diskuze po stránce „myšlenkové hlubokosti a originality“, „politického pojetí a banality“: 234. Ad 126 „Překvapilo mně, co píšeš o Řadovu. Nečetl jsem Jitro, ale je-li to tam tak, jak píšeš, pak je to nepravda. Na Řadově měli sice převahu studenti levě orientovaní, ale diskutovali se svými „politickými odpůrci“ velice slušně. O nějakém řvaní nemůže být vůbec ani řeči. Ve všech debatách byla dodržena přísná objektivnost. Demagogie neměla na Řadově místa. Argumenty obou stran byly věcné a pravdivé, protože jedině jimi bylo lze dosáhnouti žádaného účinku. Úroveň řadovských diskuzí byla značně vysoká, jak se k tomu vyjádřil i dr. Kolomazník. – K článku M. Havla: Řadov po desáté: Mimo debaty, které se pořádaly po přednáškách jednotlivých řečníků, bylo také jedno dopoledne věnováno diskusi mladých. Každý řečník měl 10 minut na exposé svých názorů...“ J. Bílek, VII. R. Praha XI.

Ozval se také na stránkách Studentského časopisu často publikující A. Holas: Ad.534. „Student nedebatuje, ale hádá se. Nakvašeně, rozčileně, vztekle, běšivě. Ze svých kolegů jiného smýšlení dělá pokřivence, stvůry, idioty a politické blbečky. Na Řadově si někteří „debatéři“ navzájem dokazovali, že jsou neinteligentní pitomci.“ A. Holas. VIII. Rg. M. Budějovice.

K jeho příspěvku se krátce přihlásila i Jarmila Maršálková: Ad. 534. „Jsi pesimista. Sám kritizuješ. Na Řadově se sice debatovalo, ale nehádalo a nikdo nedokazoval druhému, že je „neinteligentní pitomec“. Více optimismu by ti neuškodilo. Jarmila Maršálková, VII. R, Rakovník.

Polemika byla ukončena náborovým článkem na příští prázdniny a pozvánkou do Řadova, na jedenáctý běh tábora: Ad. 719. „Všichni, kdo jste sledovali první čísla letošního ročníku Sč. víte, co je Řadov. Čtli jste Havlův článek, Kainarův dopis atd. Víte už, že ze spolupracovníků Sč se konference na Řadově účastnili Bonn, Vrbová, Kainar, Pilař a jiní, kteří prohlásili, že přijedou opět. Zveme vás, abyste i vy letos přijeli na letní konferenci v letním táboře Řadově u Brandýsa nad Orlicí ve dnech 27. června až 11. července. Prožijete krásné 2 týdny uprostřed lesů přímo u řeky a v přátelských diskusích vyhraníte své názory... Záznamy na přihlášky vyřizuje od 1. dubna kol. B. Dráb. Praha IV. Na Valech 278. – Etické hnutí čl. studentstva. Ústřední téma konference Řadov 1937 – Časové a nadčasové.“

Pokud jsem se před časem ptal mé třiadevadesátileté matky, o nějakých vzrušenějších výpadech nevěděla: „Samozřejmě, že jsme se tam přeli o spoustu věcí, diskutovali, ale o nějakou agresi tam nešlo. I ti největší odpůrci se spolu bavili jako kamarádi. My, mladí, jsme vzhlíželi k organizátorům tábora a pánům redaktorům Studentského časopisu, jako byl básník Hanuš Bonn, který později tragicky zahynul v koncentračním táboře, nebo bratři Valentové. Pro mne to byly krásné dny u Orlice. Tenkrát jsem měla čtrnáct dní po operaci slepého střeva v trutnovské nemocnici, dokonce mě naši nechtěli do Řadova ani pustit. Den pobytu tam stál nějakých 12 korun, to bylo na naši rodinu dost. Ale vytrucovala jsem si to.“

Na táboře vznikala trvalá přátelství, i když pozdější režimy některé z účastníků donutily k emigraci a následně jejich kamarády k zřeknutí se bývalých přátel. Tak se stalo i Josefu Kainarovi a Ivanu Blatnému, jak v prvním případě dokazuje upřímné blahopřání k ranému Blatného publikačnímu úspěchu: *Drahý příteli! Až teď se mi dostal do rukou S. Č. a konstatuji se zadostiučněním, že konečně přetrhls „řadu úspěchů“ chvalně známé kolegyně Vrbové. Srdečně nenávidím tu dívku i s jejími básněmi, s růžovoučkými umrlečky v skleněných rakvičkách, a potom, Ty jsi tak blízký mému srdci, (přes všechny moje odpudivé fráze v mých dopisech), takže mám ukrutnou radost, a vidím se nucena se dnes od podlahy nalíznout. Koňakem. (Považ, čtvrt roku jím zeleninu, piji kyšku a jiné rozbředliny.) Doufám, že nebudeš mít nic proti tomu, když Ti v duchu potřesu rukou a když Ti budu při pití ujídat z krajíčku Tvého uspokojení. Neboť doufám, že nejsi pyšný.* (Ivan Blatný, *Texty a dokumenty 1930-1948, Atlantis 1999, s.215*)

Na řadovské kamarády vzpomíná také Jiřina Hauková, členka Skupiny 42, když odpovídá na otázku, jak se v roce 1937 seznámila na letním táboře hned se třemi básníky - Kainarem, Blatným a Pilařem: „*Žili jsme tam v takových dřevěných domcích a ti tři bydleli u Orlice hned dole. A věčně byli opilí. Ale Kainara jsem znala už z přerovského gymnázia. On se pak odstěhoval, měl nějakou lásku, postřílel se, ale nic z toho nebylo. Jezdil pak za mnou do Přerova, taky jsme si psali.*“ (Jiří Rulf, *Báseň z temné komory, Reflex, 2000, č.2*)

Při jisté spekulaci by se mohl zárodek Skupiny 42 zařadit do dřevěných domků řadovského tábora. Jiřina Hauková, Páter Braitó, Kamil Lhoták, Josef Kainar, Ivan Blatný a zřejmě i Jiří Orten a další. Pokud opustíme oblast labilních konstrukcí, můžeme se vrátit opět k vzpomínkám mé matky Antonie Zelené-Žirovnické: „*Především děvčata se chvílemi stranila referenta pátera Silvestra Braitó, ne však pro církevní nebo filosofické názory, ale z důvodů klidného oběda. Páter se totiž pořád smál. A jak byl dobře živený, tak tím břichem vždycky rozhybal stůl, a to se třeba polévka vůbec nedala jíst, spíš hned po nalití vyždímat z utěrky do kbelíku.*“ I tato vzpomínka svědčí o příjemné atmosféře setkání. Zajímavou skutečností i dnes zůstává, že ony dřevěné domky, na které vzpomíná Jiřina Hauková (a jsou patrné i na dobových fotografiích), ve stráních nad Řadovem

stále existují, i když asi od třicátých let vícekrát obnovované. Jejich charakter však přetrvává. Jako pomníček více než desetiletého setkávání mladých umělců předmnichovské republiky.

FOTO K ŘADOVU - Řadov dnes

LUBOŠ HUML

TŘEŠŇOVÝ SAD

Už posbíral
všechny šťávy
Země

Krev slunce
teď protéká
jeho
žilami

Opatrně
jde sadem

Abych nevyplašil
zrání
i sladkou oblost
co hnízdí
v korunách

STARÝ ŠTĚPAŘ

Z dlaně stromu
umí vyčíst
osud sadu

Ať štěpům
podestýlá hlínu
nebo včely
láká na květy
pokaždé myslí na ty
kteří jednou
až on už nebude
vyjdou ze tmy
na světlo

Pro ně
přilepšuje
kořenům

STRÁNKY MLADÝCH A ZAČÍNAJÍCÍCH AUTORŮ

JULIE MILETÍNOVÁ

ODPOVĚDI

Jsou chvíle jako ze skla
-snadno jimi praštit o zem a chřestit jako přízrak z hlubin
smrtící akord života.

Jsou noci, kdy i vzduch se bojí našich výdechů,
kdy poslední slovo bylo vyřčeno před tím prvním
a desátý z devíti se dočkal odčinění.

Ne každý má dar jako půlnoc
jako levná holka jako lampa, která činí z matných stínů chodce
ne každý má dar oslepnout až na konci
protože začátek je odjakživa místo,
v němž tušíme nejmíc.

UMĚT SI TO ZAŘÍDIT

MARIE UNGRÁDOVÁ

Nájemného vraha moc často nepotkáte. A když potkáte, tak nepoznáte. On se vám zpravidla nepředstaví. A možná vám ani neřekne, jakou smrt si pro vás uchystal. Najednou jste mrtví a potom se už o ponižující fakta svého skonu zajímat nepotřebujete. Nebo si i po smrti chcete drásat duši zjišťováním „komu a jak dlouho“ budete chybět? A dokážete profackovat pozůstalé a změnit závět? Nebo naopak: jak odměníte ty, kteří vás nepřestali mít rádi?

Tak vidíte, takové problémy! Když je však za života moc neřešíte, po smrti už na to nemáte fyzické tělo (takže je lepší ještě neumírat a nechat si to na později, až z toho taky budete něco mít).

To pan Kubias na onen svět příliš nevěřil.

„Kdoví, na co jsou tam zvyklí. Co všechno musí lidi po smrti vydržet a nechat si líbit. Raději na nic takového ani nemyslet,“ říkal, když vyhazoval od svých dveří různé katastrofické věrozvěsty a pojišťovány.

„A blížící se konec světa s vámi taky řešit nebudu!“ volal ještě, aby se nevraceli. Pan Kubias totiž moc nevěřil ani na lidskou vděčnost.

Ale nečekejte, že vám budu tvrdit, že zrovna on někoho zabil. Od něj lidé vždycky odcházeli živí (někteří i čiperně utíkali). Jenže když se stal důchodcem, začalo na něj být té samoty trochu moc.

„Ženskou, chtělo by to ženskou,“ přemýšlel po večerech o tom, jak si ještě obstarat iluzi manželky, aniž by se kvůli tomu musel znovu ženit. Jenže co když se jeho budoucí přítelkyně neosvědčí?

„Zbavit se potom nějaké čarodějnice dá ještě větší námahu než ji teď získat,“ bral v úvahu své léty nastřádané zkušenosti, obohacené i dost divokým rozvodem: „A dnes jsou ženy ještě razantnější než dřív, protože povzbuzené tou emancipací. Hned kvůli všemu do poradny volají anebo rovnou k právníkovi. To dřív o člověka jenom koště přerazily, ale ne, aby chlapa tahaly zlovolně po soudech!“

A právě o to pan Kubias vůbec nestál. Přál si především klidný, pečující vztah. Takový, který vrací i velmi opatrným pánům do duše ten povzbudivě hřejivý pocit, že se ještě přinejmenším několik dalších let budou mít dobře a bez rozčilování. Jenže právě „udržování životního optimismu“ bývá u starších lidí rok od roku náročnější. Člověk na to občas nestačí ani sám a chtít to po cizích lidech? Dá se něco takového vůbec zařídit?

„Tak jí něco slíbím!“ rozhodl se nakonec: „A přitom ji budu držet zkrátka. Ano, zkrátka! To si ohlídám!“

Bystře totiž vypožoroval, že mnohé samice jsou od přírody uzpůsobeny získávat nenápadně ve všem navrch (ačkoli muži samozřejmě hlásají něco jiného a mnoho z nich by se hrozně urazilo). Ale pan Kubias nebyl blbec a nakonec se přece jen mužně odhodlal si trochu zariskovat. A znovu otevřená možnost zpestřit si život milou ženskou společností mu zase vrátila naději do života a úsměv na tvář. Když rozhodí na internetu pár inzerátů, co tím ztratí? Může přece získat! Rozpálil tedy počítač a pustil se do „výlovu“.

Nastala opravdická mela. Když už počet seznámení chtivých žen dosáhl dvě stě kousků, pan Kubias inzerát takticky stáhl. Teď měl spoustu času na to přehrabovat se v záplavě fotek, návrhů a adres. Dělal to radostně, avšak s čím dál víc rostoucí bezradností.

Polovina žen ve věkové kategorii 40 – 60 let byla na zaslaných fotečkách evidentně zkrášlena tak mohutně, že si ani nedovedl představit, jak pod těmi lícidly vlastně vypadají. A vlasy? Přirozeně šedivé vlasy neměla ani jedna ze žen. Panu Kubiasovi se dokonce zdálo, že při první vhodné příležitosti se veškeré brunetky změnilly na blondýny a zrzky (zas nějaká móda!). O přesné tělesné váze a nějakém svém dalším hmatatelném vlastnictví všechny paní a slečny zarytě mlčely. Zato jejich vzkazy překypovaly slovy jako „láska, radost, pohoda, šťastná budoucnost“ a podobně.

„To se teprv uvidí!“ řekl si pan Kubias a zaměřil se na jiná hodnotící kritéria. Stav zdraví, náznaky intelektu a odhad, zda tu ženu nebude muset nutit, aby se pokusila uvařit večeři. Dá se říci, že sbíral hlavně důkazy, jakou dotyčná projevuje snahu zavděčit se svému neblížšímu okolí (do něhož pan Kubias plánoval zahrnout především sebe).

Vyloučil naopak ženy, které se snaží každého zavléci do hospody, dále pak kuřačky, příliš horlivé chovatelky koček a osoby, které hodlaly prošťurovat své mizející mládí poleháváním u televize. Všechny takové by stejně brzo vyhnal, tak co s nimi ztrácet čas?

To ženy by naopak panu Kubiasovi tolerovaly skoro úplně všechno, klidně třeba i kouřícího pologramotného tygra, kdyby nějakého vlastnil - opravdu to vypadalo, že chtějí jenom světu (a mužům obzvláště) projevít svou lásku a porozumění.

Ale zase tak důvěřivý pan Kubias nebyl a pod tajemně znějícím pojmem „vibrovat spolu na stejné vlně“ si dokázal konkrétně představit jenom sex.

A vůbec! Vylovit odněkud z vesmíru (natož z internetu) někoho solidního může být ale sakra dřina! Vždyť jsou to rozhodnutí přímo osudová! Nedivme se tedy, že někteří od přírody slabší muži od počítače utečou a svou seznamovací internetovou schránku navždy vypnou.

Naštěstí náš pan Kubias byl cílevědomý. Naučil se postupovat jako generál zvyklý na válečnou frontu hrnout další a další pluky. Ze dvě stě přihlášených zájemkyň nakonec zbyly panu Kubiasovi tři, o něž jeho zájem nepolevil. A jaké bývají ženy, které takový mužský „testovací masakr“ úspěšně přečkají?

Nebudu vás unavovat popisováním jejich vzhledu. Stačí, že vypadaly normálně, mluvily rozumně a hlavně věděly, co panu Kubiasovi nabídnout, aby po tom skočil. A pan Kubias si hodlal ponechat všechny tři!

„Snad mě nějaké výčitky svědomí na mizinu nepřivedou. Prostě mám k dispozici tři, když jsem si je tak pracně našel!“ uklidňoval se zpočátku (než si zvykl) pan Kubias. A potom pokračoval v realizaci svého plánu - mimo jiné si musí dobře ohlídat, aby se jeho vyvolené navzájem někde nepotkaly (i tak měl připravenou výmluvu: „To víš, přijela mi sestřenice!“).

Ženy se mezitím u pana Kubiase střídavě procvičovaly ve svých pečovatelských sklonech, on to dirigoval a zářil stěštěm. Hlavně už nemusel poslouchat ty strašné manželské větičky: „Jseš k ničemu! Umři a dál se nestarej!“

Naopak! Každá z jeho favoritek jej přímo hýčkala: chválily ho, vařily, uklízely a snažily se mu zavděčit ostošest. Dokonce si zavedl specializace: jednu ženu měl na kulturu, další na zařizování a třetí na muchlování. Často se porovnával s ostatními muži: pokaždé s ujištěním, že on dopadl lépe - rozhodně lépe, než většina ostatních mužských, organizačně méně zdatnějších než on. Takhle byl spokojen přímo nebesky.

„Jenom kdyby to vydrželo!“ blesklo mu občas hlavou.

A tak, aby jeho dámy nepolevovaly v posluhování, udělal pan Kubias časem další důležitý krok: každé z nich slíbil dědictví. Šlo o hodnotu dosti velkou, neboť zahrnovala pěknou vilu se zahradou, auto a bobtnající konto v bance. Suma sumárum: solidně zabezpečené stáří, které se nenabízí jen tak kdekomu!

„Zítra jdeme k notáři,“ řekl jen tak mimochodem (samozřejmě každé ženě zvlášť a v jiný den).

„K notáři?“ pípala dotyčná, jako by nemohla uvěřit takové velkorysosti.

„Ano, sepsat závěť na tvé jméno a ve tvůj prospěch, má lásko!“ ubezpečil ji s nevinným kukučem pan Kubias.

A opravdu - pokaždé, když notář přebíral ten veledůležitý papír, každá ta žena (nadšená z dosaženého výsledku) u toho osobně byla.

Notář se sice v duchu podívoval, že pan Kubias změnil během jediného roku závěť několikrát, ale konec konců, co je úředníkovi do nálad a vrtochů jeho klientů? Se svým majetkem si lidé mohou dělat, co chtějí, a pokud to někdo nenapadne u soudu, je to zvláště pro notáře velmi příjemný kšeft - klidně víc a houšť! A pan Kubias je kabrňák!

Jednoho dne však přišel nejvyšší čas s tím přestat a Kubias skutečně zemřel. Možná proto, že nic lepšího už nemohl na tomto světě vykonat nebo snad na sebe tu smrt těmi závěťmi přivolával, to už zpětně nikdo nezjistí. V každém případě však nastoupila obchodní stránka vztahu a všichni přeživší účastníci se dostavili do notářské kanceláře. Jednalo se právě o ty tři ženy a ještě o několik páně Kubiasových příbuzných.

Než notář rozlepil obálku, zkušeným zrakem pohlédl na všechny přítomné. Nehledě na to, jak snaživě kdo z nich pomáhal zůstaviteli s jeho životem, je toto konečné zúčtování. A někdo z nich bude nelitostnou životní realitou tvrdě zklaman (pro jistotu měl notář protekci u záchranné služby, zajišťující rychlý odvoz zkolabovaných organismů).

Všichni potencionální dědicové zatím optimisticky přemýšleli o možnostech, které se jim výhledově nabízejí: dvakrát ročně zájezd k moři, najít si nového milence (tentokrát podle vlastního výběru), zaplatit vnukům studium na prestižní univerzitě, předplatné oblíbeného časopisu, návštěva libovolných restaurací a tak podobně.

Ty hodné ženy si dokonce pomyslely: „Vždyť nemusel umřít. Jeho peníze by úplně stačily!“

Ale to už pan notář vyslovil tu jedinou větu, na které skutečně záleželo a která byla vepsána v té jediné platné závěti:

„Veškerý svůj majetek (movitý i nemovitý) odkazuji svému drahému bratrovi, panu XYZ.“

Šup!!! Všechny přítomné ženy se zakymácely a veškeré jejich pocity vděčnosti zahučely do pekla.

„Cože? On má bratra?“ zaječely všechny najednou: „Ten darebák! Ti lumpové!“

Ano, pak Kubias měl bratra. Evidentně dobře utajovaného bratra, protože něčeho takového se ty ženy nedokázaly dopátrat ani přehrabováním se v tajemných

krabicích, uložených na půdě domu pana Kubiase. A to svůj průzkum braly už od sklepa!

Ani nemohly nic najít, protože nejdůležitější dokumenty jeho života ležely strategicky ukryté v bankovním sejfu - soudní rozhodnutí o rozvodu manželství a dlužní úpis, který pan Kubias podepsal svému bratrovi, když mu tento před lety půjčil peníze na finanční vyrovnání s bývalou manželkou. A za to, jako protihodnotu, dostane „zachraňovací“ bratr nyní úplně celý (už tenkrát příslibený) majetek. Nevím, čemu se divíte! Některé muže nezmění nezištná ženská láska ani v trojnásobném provedení a dávce. Tak to prostě na světě chodí, vděku je vzácné se dočkat. A kvůli blbému rozvodu to teď odskáčou i ženy dosud nevinné.

A proč úplně na začátku zmiňuji pojem „nájemného vraha“?

Jenom a jedině proto, že přítelkyně pana Kubiase měly každá skutečnou naději na bohatství pouze dva dny. Hned, jak to bylo možné, přišel pan Kubias do notářovy kanceláře znovu, tentokrát bez dámského doprovodu, a vždycky opět přepsal závět ve prospěch svého nejbližšího pokrevního příbuzného. Kdyby ale některá z dam měla přesné informace a vystihla včas ten osudový zlom?

Tak to by i tento příběh vypadal úplně jinak – nejspíš jako krvavá detektivka s několika mrtvolami, unikajícími vrahy a s očekávaně žádoucím spravedlivým trestem.

Takhle mohu nakonec jenom uvést, co vám bezstarostně vzkazuje zesnulý pan Kubias z toho obláčku daleko na nebesích: „Ostudy si považuju a děkuju vám za ni. A mám se stejně dobře jako na Zemi!“

LITERÁRNÍ SOUTĚŽ MLÁDEŽE PARDUBICKÉ STRÍPKY 2011

Spoluvítěz III. kategorie

PŘÍBĚH VLASTENCŮ

SEBASTIAN BRUN

Pomalů jdu vpřed po úzké stezce. Co chvíli se na nějakém místě opatrně rozhlížím, ač se to může zdát bezúčelné, je přece po válce. No, je tak sedmdesát let po válce. Nicméně já se rozhlížím z úplně jiného důvodu, nehledám tu v lese vysoko v horách žádné unikající nacisty, ani židům ukradené zlato, i kdybych tu něco takového hledal, stejně bych nenašel a vůbec, vždyť já tu pátrám jen po srubech. Ovšem ne jen tak obyčejných srubech, to se samo sebou rozumí, to bych nemusel

zdořávat prudké horské svahy a divoké potoky divoce pádící do nížin. Sruby, které tu hledám, jsou pečotní sruby, předválečné dílo odhodlaných vlastenců, kteří chtěli uchránit svou republiku před temnotou nacismu.

Bohužel, nepovedlo se. Naši vojáci i zedníci odvedli vynikající práci, ale marně. Za pouhé tři roky tady v divokém pohraničním terénu vyrostla mohutná pásma silných pevností, která měla zastavit nepřítele mladé republiky. Všichni vojáci byli připraveni na válku a odhodláni třebas i padnout za vlast, ale přece ... něco se zlomilo. Ne, nezlomil se bojovně naladěný duch vojáků, ani odhodláni vlastenců, nýbrž ti až nahoře, naši politici, kteří raději zbaběle vydali naši zemi na po spas Němcům, než by ji bránili. Smutný příběh.

Možná se ptáte, proč se pak trmáčet, vysoko do kopců a hor, jen proto, aby člověk viděl prázdné pevnosti, které nikdy nedostaly možnost chránit zemi těch, kteří je stavěli? Sám dobře neznám odpověď, něco mě tam nahoru do kopců táhne. Možná touha vidět pomníky zašlé slávy první republiky, možná jen pouhá snaha po poznání minulosti, odpověď snad bude někde v půli cesty.

Chvilí ještě pokračuji po pěšině, když se však té zachce vydat se dolů do údolí, odbočuji z ní a mířím dále nahoru do zelení porostlého svahu. Když člověk hledá bunkry delší čas, sám už pozná, kde mohlo být pro stavbu dobré místo a kudy mohla vést linie. „Možná že mám tuhle dovednost i v krvi, vždyť můj praděd na jedné z těchto pevností kdysi strážil hranice,“ honí se mi hlavou, zatímco kráčím vpřed, a tak začínám lovit rukou v batohu pro několik starých omšelých fotografií. Hned na první, kterou vytáhnu, pózuje praděd spolu s ostatními z posádky své pevnosti kdesi nedaleko stanoviště. Ve všech tvářích je ještě pořád vidět odhodláni bránit vlast a místy snad i dobrá nálada. Jakmile palcem setru prach z rohu fotografie, ukáže se mi mírně odřený letopočet 1937. Rok před Mnichovem. Rok před tím, než byli zrazeni. Všichni ti lidé věřili, že nebudou muset stát proti silnému nepříteli sami, věřili, že západní spojenci splní své sliby a vyrazí jim na pomoc. Ale nestalo se. Naši vlastní spojenci nás raději vydali nepříteli doufajíce, že si zachrání vlastní kůži. Nezachránili, všichni měli za svou zradu tvrdě platit.

Pokračuji svahem dál nahoru, sem tam musím přelézt padlý kmen stromu či obejít trnitý keř, avšak po chvíli se hluboko pode mnou objevují dole v údolí ruiny jakéhosi kostela. Už jsem ho jednou viděl. Ne sice na vlastní oči, na jedné z fotografií však ano. Vytahuji onu starou a stále zaprášenou pohlednici ze zeřloutlé obálky, v níž byla uložena. Je na ní tentýž kostel, jen o sedmdesát let dřív, za ten čas se hodně změnilo. Na fotografii se všude kolem kostela rozprostírá poklidná vesnice. Uprostřed stále stojí pořád ten samý kostelík, jen nemá žádné zborčené zdi a nechybí mu střecha. Vesnici už smetl zub času. Pohlednice je ze stejného roku jako pradědova fotografie, z roku, kdy nacismus poprvé vkročil do Sudet. Do té doby tu všichni žili šťastným a spokojeným životem. Češi i Němci si tu rozuměli. Až pak sem dorazila slova Adolfa Hitlera, toho dábla ukrytého v těle

bývalého malíře pokojů. Od té chvíle se všechno změnilo, Němci přestali mluvit s Čechy, Češi přestali mluvit s Němci a po celém pohraničí začínaly nepokoje. Jak jen mohl takový člověk ovlivnit tolik tisíců lidí svými výmysly a rasistickými myšlenkami. Tolik lidí zahynulo, kvůli jediné velké lži.

Mírím dál směrem vzhůru, zatímco se mi nad hlavou stahují mraky a spouští se lehký déšť, počasí tady v horách vždy bylo nevypočitatelné. Mě je však jedno, že prší, při namáhavém výstupu to působí spíše jako příjemné osvěžení než jako nepříjemnost, a tak bez ustání pokračuji dál. O pár chvil později nacházím první stopu, zrezivělý ostnatý drát, který se jako rezavý had plazí mezi křovinami a přehrazuje mi cestu. Po krátkém zaváhání usuzuji, že má další cesta musí pokračovat stále ještě vzhůru, a proto se vydávám podél ostnatého drátu směrem k vrcholu kopce.

Asi o deset minut později konečně stromy kolem mě trochu řídnu a přede mnou vyvstává skrz clonu deště obrys mohutné stavby. Posledních pár metrů zdolávám klidným tempem, není proč spěchat. Pěchotní srub se zatím přede mnou tyčí jako mohutný pomník odvahy vlastenců bránit svou zemi, němý svědek dávno minulých časů. Pevnost postavená z masy kvalitního železobetonu tu už kolik desetiletí odolává nepříznivým vlivům počasí a vodním živlům. A určitě ještě dlouho bude, českoslovenští stavebníci neodvedli vůbec špatnou práci Spoustu těchto opevnění za okupace zmrzačili Němci vytrháním všech větších kusů na ocel pro tanky roztavitelného železa, ale tento ne. Ne, až sem nahoru se totiž nedostala žádná technika, žádné automobily pro odvoz železa, ani žádné nástroje demolice.

Němci pevnosti neublížili, nicméně hory si berou zpátky to, co jim patří a celá stavba zarůstá vrstvou mechů a lišejníků. Přimo ze střechy nad vchodem na mne vrhá zlé pohledy bleskem rozštípnutý zčernalý strom, který působí dojmem strážce stále strážícího opevnění, ač je tak dávno po válce. Přimo pod ním se bělá pod lišejníkem ukrytý bílou barvou natřený nápis: „Byli jsme a budem!“ Tak hlásá tento výraz vzdoru před německým nátlakem. Bohužel. Byli jsme a ... a pak jsme už nebyli. Když se Československo vynořilo podruhé, nebyl to už bájný fénix povstávající z popela, ale jen německou okupací zkroušená země v područí komunismu.

Já jsem vlastně u tohoto pevnostního objektu jednou byl, pár let zpátky. Ten den tu nepršelo a já si mohl klidně sednout na suchou zem před bunkrem. Potkal jsem tu tehdy jednoho starého muže, div že až sem nahoru vůbec vylezl. Vyprávěl mi příběh. Příběh o tom, jak kdysi on sám sloužil u jednotek SOS. U jednotek Stráže Obrany Státu.

Vyprávěl o tom, že sloužil spolu se třemi dalšími Čechy jako příslušník Finanční stráže na hranicích, kus od té vesnice, co stávala dole kolem ruin kostela. O tom, jak vstoupili v sedmatřicátém roce všichni tři z vlastního rozhodnutí a odhodlání

bránit republiku do nově formovaného místního oddílu SOS. Bylo jich tam celkem osm. Osm odhodlaných vlastenců, připravených hájit svou vlast. Kromě něj, Rudolfa, tam byli ještě dva jeho bratři, kteří předtím pracovali na pile nedaleko v horách, a ostatní byli většinou z řad policie z okolních vesnic a usedlostí.

V té chvíli to začalo vypadat opravdu zle, nepřátel čím dál tím víc přibývalo a zdálo se, že se někteří z nich Rudolfa i Jiřího pokoušejí obejít a napadnout střelbou do zad. Najednou se za Rudolfem ozvalo šustění listí, rychle se otočil, avšak neměl nabitou, zatímco henleinovec už zvedal pušku k výstřelu...

Čechoslováci se právě začali rozhlížet po kolem ležících raněných Němcích, kteří se ještě neodplazili pryč, když tu se ozvalo dál z lesa, už odněkud z Německa, podivné dunění a ve vzduchu cosi začalo hvízdát. „Minomety! Navedli na nás minometnou palbu!“ vykřikl někdo z oddílu SOS, načež se všichni včetně obou zajatců dali na zběsilý útěk směrem k vesnici. Na místech, kde ještě před chvílí stáli, začaly s hromy připomínajícím zvukem vybuchovat minometné střely. Když skupina doběhla z dosahu odletujících střepin a zbloudilých min, všichni se otočili a pozorovali dění před sebou. „Blázni,“ okomentoval to kdosi, „střílejí do vlastních raněných!“ Minometná palba trvala dobrých deset minut a za tu dobu stihla zdemolovat pěkný kus lesa ... a zřejmě také přinést smrt několika zraněným Němcům ležícím v lese. Pak bylo ticho. Tíživé, nepříjemné ticho, protínané jen občasnými výkřiky raněných v lese, mezi kterými nebyli našťastí žádní Čechoslováci.

Později večer se celé družstvo SOS vypravilo pod rouškou tmy zkontrolovat dění v lese. Podařilo se jim najít ještě několik pušek a součásti výstroje Wehrmachtu, ale všechny zraněné i padlé již henleinovci zjevně odtáhli zpátky k sobě do Německa. Došlo ještě na krátké noční setkání s několika Němci, ti se však po pár výstřelech stáhli.

A tohle byl teprve začátek. Henleinovci je přepadali ze zálohy den co den a jejich drzost se čím dál tím víc stupňovala. Třetího dne dokonce Němci zápalnými lahvemi v noci vypálily několik chalup na okraji vesnice v domnění, že v nich oddíl SOS spí. Ti však pochopitelně přebývali na daleko bezpečnějším místě, kde krom toho drželi ve dne v noci stráž, ale nebezpečí se přece jen čím dál tím víc stupňovalo. O den později navíc Rudolfův druhý bratr, Jan, hlásil, že viděl hned za hranicemi několik zamaskovaných německých tanků, o čemž nikdo nepochyboval. Bohužel hned příštího dne byl Jan zákeřně a zbaběle zastřelen ze zálohy henleinovcem při hlídce v lese, kousek před linií opevnění. Tato událost představovala pro Rudolfa i Jiřího těžký fakt, který je oba hluboce poznamenal. A nejen je, pár dní po této události se totiž ukázalo, že se Jan měl ženit. Žádnému z bratrů ani nikomu jinému to neřekl, asi chtěl, aby to bylo něco jako překvapení, vědělo tom jen Rudolfův otec, který však v té době sám ležel na smrtelné posteli,

těžce zkoušen nemocí. Když se tuto zprávu dozvěděla Janova nevěsta, která do té chvíle netušila, proč nepřijel na svatbu, prý se z toho duševně zhroutila.

Ale ten Němec, který ho tak zbaběle střelil do zad spravedlnosti, přece jen neunikl. Dva dny na to na něj Rudolf s Jiřím natrefili v lese, nedaleko místa, kde svůj čin provedl. Pokoušel se je zastřelit zezadu, stejně jako to udělal Janovi. Tentokrát se však přepočítal, neboť Jiří si cestou k linii opevnění povšiml jeho úkrytu a spolu s Rudolfem ho obešli ze stran a pak na něj zaútočili. Pokusil se prchnout, ale jedna dobře mířená Rudolfova rána z pušky zastavila jeho útěk. Byl na místě mrtvý. Střela vedená touhou po pomstě většinou bývá přesná.

Ovšem, o týden později přišlo poslední, co by kdo z hrdinných obránců vesnice čekal: Rozkaz k ústupu z pohraničí! To všechny příslušníky tamního oddílu SOS dokonale zlomilo. Zlomilo to i Rudolfa, toho tehdy mladého a nebojácného, dnes už však jen starého a zahořklého muže, který tu se mnou před pár lety seděl a stále upíral oči k obloze, jako by snad věřil, že mu to bratra vrátí, nebo možná spíš doufal, že už brzo bude tam nahoře a znovu se se všemi setká. S Janem, kterého zastřelil v lese pod pevnostní linií henleinovec, s otcem, který zemřel na zápal plic nebo snad s Jiřím, který se za okupace účastnil odboje a byl popraven gestapem, se všemi, které ztratil. Těžko říct, v co vlastně věřil.

Stojím před pěchotním srubem a dívám se do prázdné černé tmy, která vládne jeho vnitřku. Nu což, jednou už jsem tu byl, možná snad ani nemá cenu chodit dovnitř. Najednou už ani necítím žádný zvláštní důvod k tomu, vstoupit do útrob tohoto pomníku všech, kteří zde zahynuli při obraně vlasti a toho, čemu věřili. Tak proč jsem sem vlastně chodil? Možná jsem to tu prostě jen chtěl vidět. Nebudu již nadále rušit tento pomník českých vlastenců z jeho věčného odpočinku, není proč. Pomalu vyrážím na cestu k domovu. Déšť mi stéká po tváři a já ještě přemýšlím, co se asi s tím starým mužem stalo. **Často o tom přemýšlím.** Třeba je už opravdu tam, nahoře. A třeba se i setkal s těmi, které ztratil. Kdo ví?

Vítězka IV. kategorie

O ČEM ČASTO PŘEMÝŠLÍM

KATEŘINA BUBNOVÁ

Zdvihá nůž pomalu s jistým rozmyslem. Hledí na mě, z celé tváře vnímám pouze jeho oči a utápím se v jejich neskonale modři. „Ne,” šeptám ještě jednou a pohledem ho prosím, aby to nedělal. Neposlouchá mě, blíží se. Strachem se mi zastavuje srdce, už vím, že nic nepomůže, blíží se konec.

„Adélo!” ozve se zepředu. Překvapeně nadskakuji, zase už jsem vzpomínala, vzpomínala na sen, který se mi teď zdá každý den.

Učitel si povzdychne „Adélo, co mám s tebou dělat? Tenhle týden už po třetí přemýšlíš o něčem, co tě vytrhuje z přítomnosti. Já vím, že smrt tvého bratra tě velice zasáhla, ale pochop, že život jde dál.”

Prosím, prosím, prosím, jen ať to nezačne rozebírat, zoufám si. Na sobě cítím pohledy spolužáků, některé výsměšné, ustarané, ale i chápatelší. Konečně zvoní, ulehčeně si oddychnu a sleduji svoji nejlepší kamarádku Nikolu, jak se baví s ostatními.

Zavírám oči a vracím se do doby, kdy jsme s bratrem teprve poznávali, co v nás je.

Před devíti lety

„Adélo,” křičí vzrušeně Adam, „podívej se, co dokážu,” otevírá dlaň a vykvétá mu z ní leknín, se smíchem ho vyhazuje do vzduchu, kde se mění na bílou holubici. Oči mu vzrušeně září a pohledem mě vybízí, abych také něco udělala. „Vyzývám tě na souboj,” říkám a potěšeně sleduji, jak se mu v očích na chvíli objevuje váhání. „Copak, bojíš se?” „Ani ve snu,” odpoví mi a po nerozhodnosti už není ani stopy. Bere do náruče spadlé listí, které se vzápětí mění na oblak těch nejkrásnějších motýlů, co jsem kdy viděla, jejich obrovská křídla víří vzduch, jenž voní po pomerančích.

„Dobré,” uznávám, „a teď mrkej na tohle.” Soustředím se. Z listí přede mnou vykvétá klíček, který se rychle rozrůstá na květinu, na keř, na strom, až kolem nás vzniká březový háj, plný zpívajících ptáků.

„Myslím, že jsem zase vyhrála,” oznamuji mu potěšeně, ale i trochu škodolibě. Adam se na mě kouká pohledem, který mě zamrazí v zádech. „Já už to nesnesu,” křičí našťavaně a utíká pryč. Je mi do breku, zůstávám tu stát sama, jen s březovým hájem, jenž ztratil své původní kouzlo.

Před dvěma lety

„Adame, už po několikáté ti říkám, že se mi nelíbí, jde z něj strach.” Neposlouchá mě, vidím na něm, že už mě sotva vnímá. Chytám ho za ruku a hledím mu do očí, těch, co jsem měla vždycky tak ráda a uklidňovaly mě. Ne, to nejsou ony, jsou jiné. A změnil je on, on, který se jednoho dne objevil zčistajasna. Nechápu, kam každý večer chodí. Víím ale jedno, jeho moc je zlá. Vysmekává se mi a dlouhými kroky odchází pryč. Dívám se za ním. „Já na to přijdu,” šeptám.

Co řeknu, to taky udělám. Pod rouškou noci se vydávám do lesa. Měsíc dnes svítí velmi jasně, dohlédnu hodně daleko. „Jdi za měsícem až tam, kde končí,” ztuhnu. Odkud jde ten hlas, ze kterého mě mrazí v zádech? Že by z listí v korunách stromů nebo z trávy tichounce šustící všude kolem? V žilách cítím podivné napětí.

„Až tam, kde končí,” tiše opakuji. Najednou vstupuji do tmy. Vlasy se mi hrůzou ježí a ruce se mi potí, přesto jdu dál. Slyším hlasy. Pomalu a opatrně našlapuji. Krok za krokem se blížím. Už je vidím, stojí v kruhu ze svíček, bok po boku, nehybní, soustředění.

On se usmívá a hlasem, který mrazí, mě osloví: „Adélo, tak rád tě vidím, je milé, že jsi se k nám konečně připojila.” Jak ví, že jsem tady? Nechápu. Dívám se na Adama, ani si nevšiml, že jsem tady. Co se s ním proboha děje? „Ale ne, nedívej se na mě tak,” usmívá se. „Celou tu dobu tě chci poznat, víš to?” „Proč mě chceš poznat?” ptám se a celá se třesu. „Protože máš něco, co už tvůj bratr ne.” „Ano? A co?” říkám. „Srdce,” slastně odpovídá. Ztuhnu. „Ale ano, nevěříš mi? Tak se dívej.”

Bere nůž a jedním prudkým pohybem ho bodá do Adama, přesně na místo srdce. „Ne,” stačím v hrůze vykřiknout a bolest v mém hlase se odráží do mrazivého a nehybného lesa všude okolo. Ale Adam nůž vůbec nevnímá, stojí dál se strnulým obličejem a nic neříká. „Už mi věříš?” ptá se pobaveným hlasem. „Co se s ním stalo?” ptám se tiše, že se sotva slyším. „Nevidíš? Říkal jsem, že nemá srdce. Mám ho já.”

„Proč?” ptám se. „Protože chtěl mít větší moc, nelíbilo se mu, že jsi byla vždy ve všem lepší. Ale tím, že dal své srdce mně, do něj přestoupila i má moc, nepočítal ovšem s tím, že už nebude mít vlastní vůli, teď udělá vždy to, co chci já.”

Koukám na Adama, bohužel to vypadá, že mluví pravdu, ale třeba ještě není pozdě, možná ho ještě můžu zachránit. „Posloužil mi přesně, jak jsem chtěl, a přesně tak mi posloužíš i ty. Víš, s každým novým srdcem má moc stoupá a za chvíli, bude nepřemožitelná.” Jeho ledový hlas bodá jako nůž. „Tak to se tedy šeredně mylíš,” odpovídám nejkliďnějším hlasem. „Ty si myslíš, že mě dokážeš porazit? Vlastně ne, myslíš, že přemůžeš vlastního bratra?” směje se mi. Co tím myslí? „Adame, zabij ji,” říká se sladkým úsměvem na rtech. Ne, to přece neudělá. Vytahuje si nůž z hrudi a pomalým nemilosrdným krokem se přibližuje.

„Ne,” šeptám, ale marně. Už je skoro u mě, slyším jeho dech. Zdvihá nůž pomalu a s jistým rozmyslem. Hledí na mě, z celé tváře vnímám pouze jeho oči a utápím se v jejich neskonale modři. „Ne,” šeptám ještě jednou a pohledem ho prosím. Neposlouchá mě, blíží se. Strachem se mi zastavuje srdce, už vím, že nic nepomůže. Blíží se konec. Takhle to přece nemůžu nechat, musím ho zachránit před sebou samým. „Já neumru,” křiknu. „Adame,” oslovuji ho nahlas a zřetelně, „podívej se na mě.” Pohledem se mu vpíjím do očí a přenáším mu do nich obrazy našeho radostného a bezstarostného mládí. Posílám mu lásku a smích.

A pak, když už se vzdávám naděje, se zastaví. „Adame,” opatrně k němu přistupuji, „poznáváš mě?” „Říkám ti, abys ji zabil,” křičí na něj s rozruženým pohledem. Ale Adam se pořád nehýbá. V očích se mu objevuje ta známá jiskra a já už vím, že není v jeho moci. „Adélo,” šeptá potichu, „co jsem to udělal?”

„Už je dobře,” konejším ho. Váhavě se k němu natáhnou a obejmou ho. Vzápětí ode mě ale odskakuje a v hrůze mi kouká za záda. Nestíhám se ani otočit, slyším jen svistot nože, mířící na mé srdce.

„Ne,” křičí Adam, a než se vzpamatuji, odráží nůž a rychlým pohybem, který se mění na pouhou šmouhu, mu vráží do srdce svůj vlastní, ten, který byl původně určen pro mě. On padá na kolena a v jeho očích se objevuje smrt.

Vtom se ale zapotáčí také Adam. Stíhám ho ještě chytit, než spadne na zem. „Adame,” oslovuji ho tiše a hlas se mi barví bolestí, „co se děje?” „Já jsem se zabil, zabil jsem si srdce,” říká mi sotva slyšitelně. Ne, přece mi neumře, zoufám si. „Prosím ne,” šeptám a z očí mi kapou slzy. „Adélo, odpusť mi.” Umírá mi v náručí. Cítím, když vydechne naposledy.

Otvírám oči, ze kterých mi stále kapou slzy a pomalu vzpomínám, kde vlastně jsem. Nikola se stále baví s ostatními, všichni se skvěle baví a já na svoje vzpomínky zůstávám sama. Sama jsem už nějakou dobu, ale alespoň mám čas přemýšlet.

A tak teď budu často přemýšlet o všech chybách, kterých jsem se dopustila, a protože jich je opravdu hodně, zaberou mi velkou spoustu času. Zatím to ale nechám na později a chvíli si jdu užívat života. Zapojuji se do hovoru spolužáků, kteří jsou příjemně překvapeni, že s nimi zase mluvím, a zvou mě do kina. Je krásné mít kolem sebe tolik lidí, a proto pozvání přijímám a směji se spolu s nimi. Začínám mít pocit, že se vrací mé staré já.

Zvoní.

S povděkem se soustředím na jiné věci a myslím, že učitel má mimořádně pravdu.

Život jde dál.

Předávání cen – Hana Pilná

Vítězka V. kategorie

MUSÍŠ SE ROZHODNOUT

HANA PILNÁ

V životě jsem musela často volit a pak jsem trávila nekonečné hodiny přemýšlením, jestli jsem se rozhodla správně.

Přešlápla jsem na druhou nohu a ohlédla jsem se. Ulice byly touto dobou již skoro liduprázdné, ale i tak děvče postávající takovou dobu před poštovní schránkou přitahovalo zvědavé oči ojedinelých kolemjdoucích. Jeden pán mi věnoval opravdu všeřikající pohled a já jsem se uraženě otočila. Jak by mohli vědět, čím si právě procházím. Znovu jsem se podívala na vyzývavě oranžovou poštovní schránku. Jak nevinně vyhlížející předmět je taková schránka, pro mě ale v tu dobu znamenala střed vesmíru. Stejně jako obálka, kterou jsem svírala v ruce. Pohled mi padl na adresu vyvedenou krasopisným, byť trochu roztřeseným písmem na vrchní straně jinak bílé obálky. Mám to udělat? Před očima se mi mihly zklamané obličejové mých rodičů. Ušklíbala jsem se, jak typické. Ani jeden z nich mi přímo neřekl, že jsem ho zklamala, ale z jejich očí jsem jasně četla, jak se jim moje volba nelíbí. Co jsem ale mohla dělat? Poslechnout je a upsat svůj život cestě, po které jsem nechtěla jít? To tedy rozhodně ne! Náhly příval rozhodnutí mě donutil k akci. Prudkým pohybem jsem nadzvedla příklopku a obálku jsem s nejvyšší možnou opatrností, jaké jsem byla ve svém rozčilení schopna, napěchovala do schránky. A je to. Vítězoslavně jsem se otočila a s širokým úsměvem, jenž se mi usadil na tváři, jsem si to namířila přímo domů.

Díky své neschopnosti se rychleji odhodlat k odeslání té jedné přihlášky jsem dorazila domů až za tmy. Stále s dobrou náladou jsem odemkla dveře od bytu a s blaženým úsměvem jsem odtančila do kuchyně, kde jsem okamžitě vzala útokem ledničku. Z takového zásadního rozhodnutí člověku nepěkně vytráví.

Ten následující týden byl k nevydržení. Nechácala jsem, z čeho jsem tak roztržitá. Měla jsem po maturitě a i přes blížící se přijímací zkoušky jsem měla dostatek volného času, abych si konečně odpočinula. Jenomže já jsem nedokázala v klidu posedět. Několikrát denně jsem seběhla po schodech ke schránce, abych zkontrolovala, jestli již konečně nepřišel ten zatracený zvací dopis. Co když na mě zapomněli? Nebo se po cestě někde vytratil? Na okamžik jsem se zarazila. Začínám být dosti paranoidní, vynadala jsem si a pokusila se uklidnit.

Vracela jsem se zrovna z nákupu, když jsem si všimla, že se u našeho domovního vchodu zjevila poštačka. Jakmile jsem zahlédla, že natahuje ruku s obálkou směrem k naší schránce, rozběhla jsem se, jak nejrychleji jsem mohla, a div jsem

jí neutrhla ruce, jak jsem si od ní dopis brala. Jde jenom o pozvání k přijímačkám, vyhubovala jsem si znovu a trochu se zklidnila. Doma jsem dopis až s ceremoniální pečlivostí rozbalila. Pod hlavičkou oznamující, že dopis přišel z Právnické fakulty Univerzity Karlovy, se skvělo datum přijímacích zkoušek. No konečně. S vědomím, že mi nezbyvá příliš času, jsem se náruživě vrhla na studium.

Rodiče přišli domů až k večeru. Maminka se na mě přišla podívat do pokoje, kde jsem se hrbila nad stohem učebnic, které jsem bez toho již znala zpaměti. Pohled jí padl na rozevřený dopis. „Takže sis to nerozmyslela,“ zkonstatovala neutrálním tónem. Otočila jsem se tváří k ní a zavrtěla jsem hlavou. Její oči posmutněly a já se musela odvrátit. Nedokázala jsem se na ni dívat, když se takhle tvářila. „Mami, promiň, ale já opravdu nechci být učitelka a ani technik, jak by si přál tatka. Moje srdce mě táhne jinam.“ „Však já vím, zlatičko. Nemusíš se omlouvat, my se nezlobíme.“ „Ale zklamala jsem vás.“ „Vůbec ne,“ zaprotestovala mamka, ale na její tváři bylo jasně vepsáno, že nemluví pravdu. Skvěle, pomyslela jsem si kyselé a znovu ve mně zahlodaly pochybnosti, jestli jsem se rozhodla správně.

Ke zkouškám jsem odjížděla den předem, abych předešla možnosti, že se kvůli nepřesným vlakům a případným sebevrahům, kteří měli ve zvyku skákat pod vlak zásadně, když jsem v něm seděla já a spěchala jsem, nestihnu se včas dostavit na fakultu. Když jsem se u vchodu podepisovala do prezenční listiny, ruka se mi třásla tak, že můj podpis byl takřka nečitelný. Paní, která tam seděla u stolu, mě uklidňovala, ať prý nejsem nervózní, čemuž jsem se musela pousmát. Netřásla jsem se nervozitou, nýbrž nedočkavostí. Učila jsem se a věděla jsem, že vím vše, co bych mohla potřebovat. Nemohli mě ničím překvapit. V životě jsem si nebyla sama sebou tak jistá jako v té chvíli. Tedy do té doby, než se mi opětovně zjevila před obličejem má, svou jedinou dcerou zklamaná matka. Ale kušuj už, zavrčela jsem v duchu nevrle a veškerou svoji pozornost jsem obrátila k testu, který právě přistál na lavici přede mnou. Tak jdeme na to.

Jestli doba před doručením pozvánky k přijímačkám byla k nevydržení, tak čas, který zabralo vyhodnocování výsledků a jejich následné rozesílání všem uchazečům, se rovnal nikdy nekončícímu utrpení na ďáblově mučidle. Oproti své předešlé neochvějné jistotě jsem si nyní sama sebou nebyla jistá vůbec. Kvůli tomu drobnému zaváhání, zda dělám správnou věc a jestli bych se proti jen neměla podvolit nevslovenému přání svých rodičů, jsem se nemohla pořádně soustředit na testy, které mi tak přišly daleko těžší, než ve skutečnosti byly. Zaskřípala jsem zuby a vyběhla jsem z domu. Byla jsem nervózní jako kočka s dlouhým ocasem v továrně na houpací křesla, a jestli mi něco mohlo pomoci od té protivné nervozity, byl to tanec.

Nešetřila jsem se a vydala ze sebe úplně všechno. I trenérka si toho všimla a zdála se mojí nadprůměrnou aktivitou příjemně překvapena. Ze sálu jsem odcházela propocená od hlavy až k patě, že to až vypadalo, jako bych se byla osprchovala.

Domů jsem se taktak doploužila, a jestli mi nějaká energie u vchodu do domu zbývala, spotřebovala jsem ji na výšlap do schodů, jelikož nějaký šikula opětovně zablokoval výtah. Ztrhaná způsobem, že jsem neměla sílu ani na to být nervózní, jsem vpadla do dveří a jediné, co jsem chtěla vidět, byla sprcha a následně postel. To mi ovšem nemělo být dopřáno.

Jen jsem nakoukla do kuchyně, abych zjistila, kdo je doma, když tu mi pohled padl na stůl, kde ležela nenápadná bílá obálka. Se srdcem spadlým až kamsi do hlubin žaludku jsem ušla těch několik málo kroků ke stolu a opatrně jsem se na obálku podívala. Bylo to tady. Na sprchu i postel jsem zapoměla jak na smrt a sáhla jsem po noži na dopisy. Zatajila jsem dech a do papíru řízla tak obezřetně, jako bych se snad bála, že mě pokouše, když si nedám pozor. Vypadl na mě štos papírů. Na jednom z nich byl pod nadpisem „Přijati byli:“ seznam číselných kódů žáků, kteří se na svou vytouženou školu dostali. Polkla jsem. Najednou jsem si nebyla jistá, jestli to chci vědět. Vzala jsem to odspodu. Pečlivě jsem kontrolovala každý kód. Když už jsem se dostala k prvním deseti přijatým, znervózněla jsem ještě víc. Tam už nemůžu být, výsledky jsou řazeny podle počtu dosažených bodů a já ty zkoušky nezvládla. Posledních pět. No tak! A pak se to stalo. S otevřenou pusou jsem zírala na arch papíru přede mnou. To není možný! V tu chvíli zaračotil ve dveřích klíč a za několik málo okamžiků už vedle mě stál taťka. „Copak se stalo, neříkej mi, že tě nevzali.“ „Ne,“ vyrazila jsem ze sebe. „Ne?“ ptal se jen se špatně skrývanou nadějí v hlase. Otočila jsem se na otce stále s nejvyšším údivem v očích. „Ne, oni mě vzali. Jsem první přijatá!“ vykřikla jsem nadšeně a vrhla jsem se mu kolem krku. „No to je překvapení,“ koktal a já jsem si opět nemohla nevšimnout toho zklamání, které se na tváři zračilo i mamce, když se tu báječnou novinku dozvěděla.

Bylo mi do breku. Nadšení bylo pryč a já zase přemýšlela, jestli jsem přeci jenom neudělala chybu. Chtěla jsem být právníčkou, to byl jeden z mých životních snů a rodičům se to bůhvíproč nelíbilo. Mrskla jsem polštářem do rohu pokoje a posadila se na posteli. Ve ztichlém bytě jsem slyšela jen tikot hodin a vlastní přerývaný dech. Byla jsem na sebe tak moc hrdá, že jsem napsala přijímačky ze všech nejlépe, a ta hrdost se nyní prala s pocitem provinění pramenícím ze zklamání mých milovaných rodičů. Chytila jsem se za hlavu a snažila jsem se potlačit tu náhlou touhu se rozbrečet. Marně. Slzy mi kanuly po tvářích a já jen zadržovala vzlyky, abych rodiče nevzbudila, poslední, co jsem v tu chvíli potřebovala, bylo jejich utěšování. Část mě, která chtěla vyhovět rodičům, navrhovala, ať se na právničinu vykašlu a radila mi uposlechnout přání těch, jež mě přivedli na tento svět. Ovšem byla tu i druhá půlka, to mé já, které bylo hrdé a cílevědomé a které mě zkrátka vidělo jakožto úspěšnou obhájkyň spravedlnosti. Já sama jsem jen bezmocně seděla a sledovala jsem, jak se ty dvě půlky perou a přetahují, a čekala jsem, kdy jedna z nich zvítězí. Tu noc jsem nezamhouřila oka. Až když nebe na

východě počalo blednout, zmohla mě únava natolik, že jsem nebyla schopná zůstat déle vzhůru a propadla jsem se rovnou do nejhlubšího spánku beze snů. Když jsem se probudila, měla jsem jasno. Ambiciózní „já“ zvítězilo a mohla jsem se bez váhání vrhnout na studia.

Vyběhla jsem na schody před budovou školy záříc jako polední sluníčko, které oproti faktu, že už byl říjen, vytrvale hřálo a zalévalo svým přívětivým teplem celou Prahu. První týden ve škole byl úžasný. Byla jsem nadšena a nebýt přízraku mých zklamaných rodičů, byla bych pravděpodobně nejšťastnější člověk na světě. Právnická fakulta, o které jsem takovou dobu snila, mi otevřela dveře a já do nich s radostí vběhla. V to příjemně teplé odpoledne jsem byla přesvědčena, že už se mi nic nemůže postavit do mé cesty vedoucí k úspěšné právnické praxi. Jak se ale ukázalo, zase jsem se jednou pořádně zmýlila.

I přes nepopiratelný fakt, že mě právo vždycky zajímalo a chtěla jsem se mu věnovat, tu byla ještě jedna věc, bez které jsem nemohla žít, a tou byl právě tanec. Od chvíle, kdy jsem se naučila pořádně chodit, jsem tancovala a ve svých dvaceti letech jsem si nedokázala svůj život bez tance představit. Proto jsem si v Praze vyhledala tamější taneční skupiny a školy a při každé volné příležitosti jsem je obcházela a zkoumala jsem, kam bych se hodila. Nesčetněkrát jsem si vyslechla, jaký mám talent, ale já stále nebyla spokojená. Měla jsem určitou představu, jak chci tancovat, a žádám z těch skupin, které jsem navštívila, mě bůhvíjak nezaujala. Až jednou jsem v jedné uzounké křivé uličce v historické části města narazila na vývěsní tabuli, na které stálo jen prosté „Taneční škola“. Zamračila jsem se. Ta cedule tu bude asi hodně dlouho a už jsem chtěla odejít, když tu jsem zaslechla z oken mou oblíbenou písničku a ono pro nacvičování choreografie příznačné raz-dva-tři-a-čtyři-pět-a-šest-sedm-osm. Zvědavost mi nedala a já stiskla omšelý zvonek. Netrvalo dlouho a ke dveřím přiběhla drobná ženuška ve středních letech. „Přejete si?“ Když jsem ze sebe vykoktala, proč ruším uprostřed náviku, s úsměvem mě pozvala dál. Šla asi dva kroky přede mnou a její ladná chůze nemohla nechat nikoho na pochybách, že má před sebou zkušenou tanečnici. V sále sedělo v kroužku asi deset tanečnic a mě stačilo pět minut, během kterých jsem zhlédla onu právě nacvičovanou choreografii a poslechla si, čemu všemu se tento komorní soubor věnuje, abych si ujasnila, že jsem objevila, co jsem hledala.

Kriticky jsem se sledovala v zrcadle. Upnuté tílko obepínalo mou postavu více, než by mi bylo milo. Vždycky jsem opovrhovala anorektičkami a dívkami, které nejedly jen proto, aby se jim nevytvořil faldík navíc, a teď jsem vypadala úplně stejně. Zašklebila jsem na tu vyzáblinu v odraze a ona mi to oplatila. Musím zase trochu nabrat, rozhodla jsem se, když jsem se soukala do dlouhé sukně s vysokým rozparkem. Od starších známých jsem slýchávala, jak vždycky ve zkouškovém období z toho stresu zhubli i několik kilo, ale já jim to nikdy nevěřila. Nyní, když

jsem sama byla chodícím důkazem, že to tak skutečně funguje, jsem se musela svojí naivitě od srdce zasmát. Ale nebyl čas se rozptylovat.

Chtěla jsem si trochu přivydělat a role v tomhle představení by se mi moc hodila. Všude kolem mě jsem viděla nejisté tváře těch profesionálních tanečnic, které se snažily svou zoufalou nervozitou z neúspěchu překrýt nabubřelým výrazem a tlustou vrstvou make-upu, většinou se to ale opravdu nedařilo. I mě trochu hryzala nejistota, ale dokázala jsem ji udržet na uzdě.

„Barbora Němcová!“ Při zaznění svého jména jsem leknutím až nadskočila, čímž jsem si vysloužila opovrhlivý úšklebek od jedné zdejší tanečnice, která vypadala, že pamatuje ještě doby Degasovy. Nevšímalá jsem si jí a vběhla jsem na pódium. Dala jsem do toho vše, což se projevilo i na listině se jmény přijatých. Když jsem večer volala domů, abych jim sdělila tu radostnou zprávu, že mě můžou vidět tančit v Divadle Na zábradlí, opětovně jsem se ze strany mých rodičů nedočkala žádného přívalu nadšení. Zoufale jsem si povzdechla a jako tenkrát byla i teď veškerá radost z úspěchu ta tam. Začínala jsem je podezřívát, že mi to dělají schválně, aby mě potrestali za to, že jsem je neuposlechla.

Do premiéry zbývala asi hodina a já jsem seděla schoulená na židli v rohu a snažila jsem se nervozitou nepozvracet. Před chvilkou mi totiž jistá dobrá duše oznámila, že jsem jediná amatérská tanečnice, kterou přijali. Taková zpráva by mi za normálních okolností asi vyzdvihla sebevědomí až nad špičku petřínské rozhledny, ale v tu chvíli mě to spíše potopilo a já se teď ptala sama sebe, co tam vlastně dělám. Přemýšlela jsem, proč jsem se tam vlastně hlásila. Ano, měla jsem od přírody talent, ale tyhle slečny a dámy kolem mě byly úplně jiná šarže. Fakt, že si to režisér nejspíš nemyslí, a proto mě přijal, byl v tu chvíli upozaděn obavami. Měla jsem sem vůbec chodit? Ptala jsem se zoufale sama sebe. Zvonek. Znamení, že je čas jít na scénu. Sebrala jsem veškerou odvalu, která mi zbyla, a odhodlaně jsem se zařadila mezi své spolutanečnice. Zvládnu to. Musím! A taky že ano. Odtančila jsem celý svůj part bez jediné chybičky. A stejně jako při premiéře jsem tak tančila i ve všech následujících představeních. Až jednoho zimního večera přišel další šok.

Po představení jsem jako vždy odcházela ze šatny, když mě zastavil elegantně ustrojený muž v doprovodu ještě jednoho menšího mužíčka, který vedle svého urostlého kolegy se svou drobnou postavíčkou vyhlížel jako nevyvedené domácí zvířátko. „Dobrý večer, slečno, neradi vás obtěžujeme, ale tady můj kolega by s vámi chtěl mluvit,“ vysypal na mě ten elegán a já jen zmateně přihlížela. Slova se ujal onen kostnatý mužík.

Seděla jsem naproti němu v jedné útulné sklepni vinárně, zírala jsem na něj s vyvalenýma očima a bylo v tu chvíli úplně jedno, jak hloupě proto musím vypadat. „Tak co vy na to, Báro, berete to?“ „To by ale znamenalo nechat školy, chápu to správně,“ ujišťovala jsem se znovu. „Ano, náš soubor hodně cestuje po

světe a příprava vystoupení a choreografií vyžaduje stoprocentní nasazení. Pakliže vám jde o ukončení studia, můžete ho přece na čas přerušit, nebo dostudovat dálkově,“ nabízel mi pan Schreiber lákavé možnosti, jak vyřešit nastolené dilema. Zapíchla jsem pohled do sklenice od vína, kterou jsem stále držela v prstech, byť už nějakou tu dobu zela prázdnotou, a opětovně jsem sváděla boj sama se sebou. „Předpokládám, že se jedná o tak exkluzivní nabídku, že se musím rozhodnout okamžitě,“ pronesla jsem nepřítomně. „Bylo by to nejlepší,“ podotkl majitel nejznámějšího mezinárodního tanečního souboru s tím lákavým a třpytivým příslibem úspěchu. „Tomuhle se dá jen těžko říct ne,“ rozhodla jsem se konečně, „zapište si mě.“ Muž se spokojeně usmál. „Bude mi ctí s vámi spolupracovat.“ Zaplatil a odešel.

Ještě ten týden jsem si začala zařizovat dálkové studium. Bylo s tím neskutečné množství problémů a já jsem proseděla večery s hlavou v dlaních a dlouho do noci jsem přemýšlela, jestli jsem se rozhodla správně. Opět se ve mně rvaly ty dvě půlky, tentokrát ta se slabostí pro právnickou profesi prohrála. Mé já v podobě tanečnice bylo silnější. Jaká ironie. Rodičům už jsem raději nevolala, ani jsem jim nedala jinak vědět, jak jsem se rozhodla. Tanec mi byl milý stejně jako právo, ale zjistila jsem, že se radši udru při tančení než při studiu. Bylo rozhodnuto, tedy alespoň jsem si to myslela.

Stalo se, že jsem slíbila kamarádce, která trénovala malé děti v jedné taneční skupině, případnou pomoc, bude-li ji potřebovat. Jednoho sobotního rána mi Klára volala, jestli bych nemohla ten den vzít jeden trénink, že musí z nějakého důvodu do nemocnice. Souhlasila jsem. K druhé hodině odpolední jsem nakráčela do sálu, kde už na mě čekala skupinka asi desetiletých holčiček, které se nemohly dočkat, až mi předvedou, co umí.

Nechtěla jsem si to přiznat, ale celé ty dvě hodiny, jež jsem tam s nimi strávila, mě bavily snad víc než samotný tanec. Zavrtěla jsem hlavou, takový nesmysl. Jedna odsuplovaná hodina a na takovéhle myšlenky mě přivedla, už abych se vrátila mezi svoje tanečnický. A také jsem se vrátila. Tančila jsem nyní osm hodin denně, tanec se stal mým životem a já cítila, jak mi živoucí energie proudí celým tělem. Nešlo mi o slávu nebo prestiž, chtěla jsem hlavně tančit a soubor Caleido's, kam jsem vstoupila, byl tím nejlepším místem, kde jsem mohla spojit svou lásku k tanci a potřebu výděлку, jelikož jsem opravdu nechtěla být dále finančně závislá na rodičích. Měla bych jim asi oznámit, jak jsem se rozhodla, ale nějak jsem k tomu nemohla sebrat sílu. Pokrčila jsem rameny, však on se správný čas jednou najde, není kam spěchat.

Vyjma svých tréninků jsem ještě chodila suplovat za onu kamarádku, která si pro mě záhadným způsobem zlomila nohu tak hloupě, že skončila s „nechodící“ sádkou. Práce s dětmi mě bavila a holčičky mi postupem času přirůstaly k srdci, aniž bych si to uvědomila. A to mě mělo znovu postavit před těžkou volbu.

Začínala šňůra představení. První týden v Národním divadle v Praze, pak Londýn, Paříž, Barcelona a další nespočet neskutečně lákavých míst. Na moje první vystoupení s Caleido's se i přes přemrštěnou cenu lístků přišla podívat snad polovina děvčátek, které jsem nyní dočasně učila. Všimla jsem si jich až po představení, kdy mi v doprovodu Kláry, která se dobelhala do mé šatny o berlích, přišly předat obrovskou kyticí růží. Musela jsem vynaložit veškerou energii, abych se nerozplakala jako malá. Tak moc mě to dojalo.

Vstoupil pan Schreiber. „A tady jste, Báro, už jsem se bál, že mi vás někdo odloudil. Jen jsem vám chtěl dát tohle,“ řekl, podal mi list papíru a zase zmizel. „Co je to?“ dorážela zvědavě jedna z holčiček. „Rozpis dalších vystoupení, vypadá to, že budu pryč skoro rok.“ V tu chvíli se nálada v místnosti změnila, jako když někdo otevře dveře od mrazáku. „Takže už nás nebudeš trénovat?“ fňukla Natálka a začala natahovat. „No víš,“ zadrhla jsem se. „Já myslela, že už nás budeš učit spolu s Klárkou,“ přisadilo si další děvče plačtivě. Nevěděla jsem, co na to říct. Sledovala jsem smutné tváře malinkých holčiček a mě samotné se zmocnilo zoufalství. Co jen budu dělat? Něco se ve mně v tu chvíli zlomilo a já musela na vzduch. „Omluvte mě,“ vyhrkla jsem a vyběhla jsem ven.

Vpadla jsem do ulice a přeběhla jsem silnici, až jsem skončila na břehu Vltavy. Měla jsem na sobě jen kostým a byla mi hrozná zima, ale mě to bylo jedno. Už zase tady byl ten pocit rozdvojení. Už zase se prala dvě moje já. Už zase se mi měnily zdánlivě neměnné plány. „Co jen budu dělat?“ ptala jsem se nahlas sama sebe a zíraje do temných vod Vltavy jsem se rozplakala. Nedokážu se rozhodnout. Co teď? Něco mě zatahalo za sukni a já se polekaně otočila. Stála tam Natálka. S kudrnatými zrzavými vlásky a v bílých šatičkách vypadala jako andílek. „Mám tě ráda, nechci, abys odešla. Že tady s námi zůstaneš?“ zaprosila a objala mě kolem pasu, jelikož výš nedostala. Sesypala jsem se jako domeček z karet. Proti tomuhle se nedalo bojovat.

Vystoupila jsem z Caleido's, čímž jsem si uzavřela cestu ke kariéře světově známé tanečnice, dostudovala jsem práva, i když jsem se jim už nikdy nevěnovala, vrátila jsem se do rodných Pardubic a začala jsem žít trénováním dětí.

Rozhlédla jsem se po tělocvičně, která se otrásala mnohohlasým „Bára má narozeniny, my máme přání jediný...“ a šťastně jsem se smála. Hezčí oslavu třicet let si nemůže nikdo přát. Stohlavý dav mých svěřenkyň se nahečmal do jediné tělocvičny za jediným účelem, popřát mi k narozeninám. Brečela jsem štěstím a hlavou mi běžel celý ten sled událostí, který mě k téhle práci dovedl.

Musela jsem často volit a nikdy to nebylo snadné. Pak jsem trávila nekonečné hodiny přemýšlením nad tím, jestli jsem se rozhodla správně. Nevím, jestli má

dřívější rozhodnutí byla správná, možná ano a možná taky ne, ale je jedno, kterého nikdy litovat nebudu, a sice toho, které jsem učinila onehdá na břehu Vltavy.

OHLASY A RECENZE

Z TVORBY ČLENŮ STŘEDISKA

Počátky kalendářních roků obvykle knižními novinkami příliš neoplývají, nakladatelství po předvánočním shonu s novými tituly na trh nespěchají. Objevují se spíš v edičních řadách s měsíční periodicitou, které mají okruh pravidelných čtenářů.

Nejinak tomu je v letošním roce, kdy se první vlaštovkou z hnízda střediska staly detektivní povídky **Lubomíra Macháčka**, vydané pod pseudonymem Adam Borek (Nava Plzeň) pod názvem **VRAŽEDNÉ PÁBENÍ**. Sedmero příběhů ze zdánlivě všedních prostředí prozrazuje autorovu znalost lidské psychiky a osudu lidí, kteří se vlivem okolností dostali na scesti.

Nakladatelství Moba Brno připravilo jako dvanáctý svazek edice Krimi povídky **Milana Duška STOPY VRAHA**. Sedmi dramatickým příběhům je vlastní zázemí převážně sexuálně motivovaných událostí, podmíněných stagnací mezilidských vztahů, postavených na zvrácených hodnotách, determinovaných úchytkami osobností. Strízlivě, věcně a úsporně psané povídky bez nadbytečných exkursí do soukromí vyšetřovatelů přivádějí na scénu příslušníky represivního aparátu, které čtenáři znají z dřívějších Duškových publikací.

Neměli bychom přehlížet (a již vůbec ne podceňovat) lokální vydavatelskou činnost našich členů a jejich regionálních seskupení. Dostal jsem k nahlédnutí únorové číslo periodika **ČAJ** (časopis autorů Jičínska), které uvádí jako hosta poezii Jiřího Faltuse. Pětadvaceti básním je vlastní vybroušená poetika a básně „Tužky“, „Gambit“ nebo „Příboj“ zaujmou hloubkou myšlenky. Slova // Tak krásně je vidět // do všech // odkrytých hnízd // mají mnohovrstevnou platnost. „I ve fotografiích je poezie“ to je titlek rozhovoru s básnířkou a fotografkou Věrou Kopeckou, která v únoru vystavovala v jičínské knihovně svoje fotografie. Je to titlek správná, potvrzující to, co o Věře Kopecké a její přichylnosti k umělecké fotografii víme. Mnohé momentky jsou navýsost poetické a řada jejích básní potvrzuje, že na okolní svět hledí oko fotografky. Únorový jičínský ČAJ doplňuje krátká povídka Václava France. Je na místě ocenit iniciativu našich kolegů z Rumcajsova kraje.

Chmurné prognózy o budoucnosti literatury a nezájmu mladých generací trochu rozhánějí naši věkem mladí přátelé svými prvotinami. Namátkou: Křivánková, Miletínová. A nedávno třeba Lukáš Vavrečka. K nim se přidružila patrně

nejmladší členka našeho Klubu, která vydala první knihu již před dvěma roky. Dnes ještě do příští zimy sedmnáctiletá studentka gymnázia v Ledči nad Sázavou Lucie Hrochová vydala po prvotině Přátelství z nebes, kterou začala psát ve třinácti, pokračování pod názvem **POZNÁNÍ Z NEBES** (Akcent, 198 str). Mládí není výsada, která by měla vést ke shovívavosti, podle toho pravidla v literatuře hrát nelze. Již rozsah prozaické prvotiny však nasvědčuje, že se jedná o spisovatelku talentovanou a na svůj věk pozoruhodně erudovanou. Pravda, negativní postavy působí poněkud plošeji, děj zasazený do anglosaského prostředí (podle jmen protagonistů) je velice volnou formou fantazie, dovoluje prakticky všechno, ale i tento literární žánr má věrného čtenáře (zejména mezi mladými) a Hrochová má předpoklady zaujmout. Definitivně přesvědčit by mohla příběhem inspirovaným současností. Tady je ovšem každá rada drahá, autor má právo zvolit lovit v těch vodách, které ho lákají. Ponechme tedy na mladé kolegyni, kam namíří kopí.

Pohádkový svět se svými sedmi horami, sedmi řekami a sedmi havrany (počet bývá různě obměňovaný) je rozlehlým tvůrčím prostorem. Od klasických pohádek a seriálových příběhů, od Foglara přes stále vyhledávaný Čtyřlístek až k báječným „loupežnickým postavám“ Čtvrtkovým a autorům nejnovějším. S pohádkovou tvorbou se poměrně často setkáváme mezi prvotinami. Až se zdá, že autoři psali s přesvědčením, že psát pro děti není příliš náročné. Výsledky usvědčují některé z omylu. To zajisté neplatí o prvotině **Ivany Měkotové BABIČKA PEPIČKA** (Š. spisovatel, 2012). Měkotová volí formu jednoduchého vyprávění s tradičním pohádkovým půdorysem, plným invence a střízlivě pojaté nadsázky. Vyprávění proložené vtipnými dialogy je srozumitelné, oprostěné všeho mentorství, nezátížené přehršlemi slov a událostí. Jako kdyby babiččina chaloupka stála na autorčině dlani. Za pozornost stojí skutečnost, že kniha je prosta vnějšího zla, ohrožujícího „dobře“. Inu pohádka! Nejmenší čtenáři se budou dobře orientovat a to dává Babičce Pepičce naději na čtenářský úspěch.

František Uher

CO NOVÉHO V OKOLÍ ANEB HRABIVÍ HERODESOVÉ

Těch knih, které Františku Uhrovi vycházejí je stále tolik, že ani pro pilného čtenáře není jednoduché se s nimi vypořádat. A představa, že by je měl sám napsat, je z jiného světa. Hlava se ale netočí jenom z jejich množství, údiv současně vyvolává i žánrová a tématická pestrost i četné publikování v širokém spektru novin, časopisů a sborníků. Všechno však charakterizuje a prostupuje bohatá jazyková vybavenost a slovní zásoba, obraznost, životní zkušenosti, fantazie, cit pro stručnost a výstižnost, ale i hravost. A to vše často i zesíleno jemným humorem

a poznamenáno naléhavými, sociálně dobovými jevy. Ale mým cílem zde není rozbor autorského typu a hlubší pohled na jeho tvorbu, ale pouze letmý výčet všeho, s čím se čtenář v Uhrově díle setká, čím bude obdarován a obohacen.

Protože podstatnou část autorova díla tvoří detektivní a kriminální literatura, rád bych zde upozornil na obsáhlý román **Vzdálený jez** (Akcent, 2011), který stavím hodnotově vysoko. Při jeho čtení jsem si uvědomil, co je autorovou silnou stránkou kromě příběhu samotného, moudrosti, charakteristik postav, přirovnání a přímé řeči“ úsměvný humor, jehož ukázky by se skvěly na stránkách letos uvažovaného vydání sborníku východočeského střediska.

Ale k poezii, k níž jsem vlastně chtěl tímto článkem směřovat. Zde si neodpusťím ocitovat alespoň jednu sloku z básně Starý kameník (sborník Setkání, Kruh, 1976), mluvící výstižně za vše, co vlastně vypovídá o autorově přístupu k životu i k psaní: // a on jde polaská kámen / bez řečí dá se do práce / mlčící žula po kusech / poddá se zkušené ruce //.

Básnickou sbírku **Potenciál popele** (Alfa-Omega, 2011) předchází šest knížek veršů z téhož nakladatelství a není nezajímavé se jimi probírat a uvědomovat si, jak se poezie formálně i obsahově vyvíjí k úspornosti/úpornosti, ale zůstává námětově a hodnotově stále bohatá, či spíše graduje a vyhrocuje se, takže nezapře svého autora ani jako předního aforistu a epigramatika. Básně provokují a vyvolávají aktuální otázky, nastavují zrcadlo o jehož obraz nestojíme, natož abychom usilovali o hlubší zamyšlení nad svým jednáním, nad sebou, svým chováním a přehlížením obyčejných životních hodnot, nad rozmáhající se duchovní prázdnotou a vyprazdňováním své lidské podstaty (b. Tábor v horách). // V každé době / proti sobě // (b. Inventura). Nezaujatě přihlížíme devastaci vztahů, kapitulujeme před pravdou (b. Ovšem o všem), jsme pohlcováni pustotou mravní krize (b. Okolí), jež nahrazuje //trapné pocity / a hanebné zrady // (b. Prázdna ohrada). Komu není rady, tomu není pomoci: // Kdekoli staneme / bude nám země těžká // (b. Potenciál popele). Verše jsou oproštěné od všeho, co by zbytečně komplikovalo výraz, svléknuté na dřev, aby byly maximálně sdělné, blízké aforismu, ale přes svoji zdánlivou vnější průhlednost, myšlenkově a významově zatížené, ale nenamyšlené, nekonvenční a nepředstírající módní falešné postoje plné prázdných slov a efektů. Všem těmto bibliofilsky upraveným sbírkám (ilustrovaným Věrou Martinkovou) vévodí přesnost výrazu a dramatická odvaha po hledání konkrétních hodnot v rozporuplném světě plném kontrastů, odcizení a nově vytvářených hranic mezi lidmi. „Divočina ze všech stran“.

Uhrovo neochabující hledačství vlastního básnického výrazu a obrazu vyrostlo na dobrých základech (např. R.Jeffers, J.Prčvert, E.Fried, M.Holub, H.M.Enzensberger a j.) a nejen, že toto dědictví rozvíjí, ale v jeho duchu objevuje a pojmenovává nové skutečnosti, posunuje též výrazové možnosti a vytváří další prostor pro smysl a poslání soudobé poezie.

O nelehký úkol vyrovnat se neotřele s poezií, se pokusil v dosud poslední sbírce **Okolí** (název navazuje na stejnojmennou báseň ze sbírky *Potenciál popele*), vydanou v dubnu letošního roku (Antonín Drábek, Balt-East, 64 stran, 48 básní, 10 ilustrací Brigity Linerové) - a v pevné vazbě. Sbírkou využívá silné obraznosti, variací slov a pojmů blízkého základu při jejich záměně a posunu jevů k jinému obsahu a významu i k básnickému opisu. Básně zpracovávají abecedně seřazené názvy témat, jejichž obsah je navíc tvořen ze stejně začínajících výrazů. Zdánlivě jde o jazykové hříčky, ovšem při hlubší snaze porozumět takto vzniklým vztahům vytvořeným z vybraných slov, se čtenáři otevírá zvláštní svět inspirativně a objeveně neotřelých významových spojení, ale co je daleko hodnotnější než výrazová struktura, je vznik „nadčasových“ významů. V promyšlených spojeních tak vzniká kontrast a nové situace způsobují gradaci obsahové náplně v nezvyklých pohledech. Verše, díky této výrazné „technice“ probouzejí představivost, otevírají nezvyklé pohledy na obvyklé věci a vztahy (b. H, Ř, Š), mění je a z veškerých těchto souvislostí staví nás před příběhy silné, stupňující se obraznosti, kde vše se slévá v reálný tok básnické výpovědi. Smyslem i cílem neobvyklé metody je snaha po zdůraznění obsahu sdělovaných poselství v dramaticky existenčních situacích, před něž je dnešní člověk postaven a jimž je vydán (b. F, V-Vyť). Metaforická slovní spojení posilují dynamickou složku básnických obrazů a filozofických sentencí, což působivě vyznívá i jako obžaloba nešvarů doby (např. b. A, C, D, R a další).

To by však nebyl František Uher, kdyby opomenul do svého díla zahrnout i humorně laděné motivy, často přecházející až do humorně-smutné (často skryté) polohy (b. Y, O-jako Ohně, X). Odkazy na básně v závorkách jsou pouze (v době 100. výročí příběhu Titaniku) špičkou ledovce, který nelze při tomto prvním, víceméně povrchním setkání, zmapovat. Natož poznat do hloubky. Proto zůstává na čtenáři, kam až mu jeho odvaha dovolí ze objevy sestoupit, vždyť: „máme mnohé možnosti“.

Jiří Faltus

SLOVO ČTENÁŘKY

Svěží zeleň s vodními krůpějemi, taková je obálka Kruhu 27. Mám pocit, jako kdyby mi někdo podal růži s podobně orosenými lístky a už jsem se nemohla dočkat, až k ní přivoním. Právě tak se těším na obsah nového čísla Kruhu.

Vítám verše Jany Bednářové „V ateliéru“ autorka publikuje v Kruhu, ale zase ne tak často.

Významné ocenění města Pardubice pro paní Marcellu Marboe za její obětavou práci, to je určitě ta nejlepší vizitka jak pro samotnou předsedkyni, tak její zásluhou i pro celé Středisko východočeských spisovatelů.

Pročítám „Z Tajnospráv“ Ladislava Vondráka „Když čas na důkaz, že plyne...“. Co jen mi verše připomínají? Už to mám! Puškinovu „Bryčku života“. V obou básních figuruje čas, neúprosný, nezastavitelný.

A jsem u rubriky „Na slovíčko...“, tentokrát s panem Milanem Richterem, publicistou a básníkem, člověkem, který působí dojmem, že je naklonován, protože jeho aktivity jsou často až na hranici lidských sil. Kéž mu stávající vitalita vydrží co nejdéle.

Potenciál popele“ od Františka Uhra - nelze přehlédnout, že „...kdekoliv staneme, bude nám země těžká“. V „Nejkrásnějších hvězdách“ pan Uher rovněž nabádá: „Proto držme se při zemi. Na zemi potkáváme lidi ... mohou nás oslovit, usmát se, promluvit, vynadat nám, podat ruku. Pomocnou ruku.“ A právě ta pomocná ruka nám často chybí ke štěstí. A do třetice pan František Uher – „Děkujeme, Janel!“ Několikateré poděkování panu Janu Dvořákovi za pomoc při startu na literární dráze, za přátelství, za lidskost, za vydání prvotin, je právě z úst pana Uhra poděkování upřímným, vysloveným i za ostatní literáty, jejichž počáteční tvorba souvisela s nakladatelstvím Kruh v Hradci Králové, jemuž pan Dvořák „vtiskl profil velmi kultivovaného edičního centra“ (citace z Příručního slovníku české literatury od O. Chaloupky, 2007). Humorné příběhy Jana Stejskala (Prahnízdo Kosů chrudimských) a Jiřího Frýzka (O vykutáleném povozníkovi) přinášejí v dnešní uspěchané době jakési odlehčení a zavzpomínání na doby, kdy hektičnost a stres byly ještě neznámými pojmy.

Pardubické střípky 2011, tentokrát na téma „O čem často přemýšlíme“. Lubomír Macháček upozorňuje na problém, který může vzniknout až po objevení tématu. Jak dané téma uchopit? Z následných příspěvků mladých literátů je vidět, že autoři téma uchopili správně a překvapivě dobře se s ním vyrovnali.

Host Kruhu J. Pechová – její verše si přečte snad každý rád. Jsou srozumitelné, nic nezastírají, „nemlží“.

Kruhem nás tentokrát místo aforismů provázejí „Říkadla, epigramy a jiné zbesilosti“ od Julie Miletínové. Je zde publikována také její próza „Stela“, z obojího je patrné, že autorce nedělá vůbec žádný problém obratně si pohrávat se slovní zásobou rodného jazyka.

V závěru Kruhu 27 čeká čtenáře opět potěšující přehled vydaných knížek a uskutečněných akcí. Vždy, když si v hlavě srovnám své bezprostřední dojmy a aktuálního čísla Kruhu, mám nepříjemný pocit, že mi něco nechtěně uniklo. Tentokrát jsem si to včas uvědomila. Jsou to autoři doprovodných fotografií. Svými snímky umožňují vstřebávat atmosféru akcí Střediska všem čtenářům Kruhu a za to jim patří velké poděkování.

Dagmar Poláková

ZAZNAMENÁVÁME – KOMENTUJEME

Ocenění:

Básník **Ladislav Vondrák** získal Cenu města Havlíčkův Brod za dlouhodobý výrazný přínos v oblasti kultury za rok 2011. V Kavárně U Notáře již dlouhé roky pořádá akce rozličného zaměření, převažují však scénická a autorská čtení, která do města přivedla řadu předních českých autorů a získala si pravidelný okruh návštěvníků. Umožňuje taky prezentaci zkušených i začínajících autorů z Vysočiny.

Redakce Kruhu blahopřeje.

JUBILEA – doplněk 2012

Kulatá výročí:

Lubomír Huml 3. 7.

Anna Kučerová 7. 9.

Pavčina Vrbacká 7. 10.

Eva Némethová 1. 11.

Půlkulatá výročí:

Emil Trojan 26. 5.

Tereza Sigmundová 18. 10

Všem jubilatům přejeme pevné zdraví, optimismus, úspěchy v osobním životě a tvořivé práci.

Knížky našich autorů v roce 2012.

- Lubomír Macháček (pod pseudonymem Adam Borek) – **VRAŽEDNÉ VÁBENÍ** – detektivní příběhy v nakladatelství NAVA Plzeň
- Ivana Měkotová – **BABIČKA PEPIČKA** – pohádky s ilustracemi Milady Kudrnové v nakladatelství Československý spisovatel
- František Uher – **MRTVÍ NA POZDRAV NEODPOVÍDAJÍ** – krimi příběhy v nakladatelství NAVA Plzeň
- František Uher – **OKOLÍ** – sbírka básní s ilustracemi Brigity Linerové ve vydavatelství Antonín Drábek, Balt-East
- František Uher – **OSAMĚLÝ JEZDEC** – detektivní povídky v nakladatelství Moba Brno.

- Zdeněk Jirásek – **DÍVKA S KOBLÍŽKY** – s ilustracemi Ivany Měkotové ve vydavatelství Oftis v Ústí nad Orlicí.
- František Uher – **SMRTONOSNÁ ŽÁRLIVOST** – třináct krimipovídek ve vydavatelství Víkend Praha.

V rámci mikroprojektu přeshraniční spolupráce se uskutečnila řada výstav českých i polských výtvarníků v obou knihovnách. Na závěr projektu vydala knihovna v Radkowě katalog zahrnující ukázky z výstav Čechů, kteří žili nebo pracovali nějaký čas v Broumově a vystavovali své fotografie a kresby v Radkowě. Jsou v něm zařazeny i členky Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích **Jana Wienerová** a **Věra Kopecká**.

Akce v oblastech:

Básnířka Věra Kopecká představila v pondělí 5. března v čítárně Městské knihovny v Broumově dvě své nejnovější sbírky *Tanec skal* a *Dívka na břehu moře*. Stalo se tak během večera na závěr výstavy jejích fotografií nazvané *Krajina na útěku*, která v knihovně proběhla za značného zájmu návštěvníků.

Přestože publikum večera zdaleka netvořili jen obeznámení posluchači poezie, byla v čítárně soustředěná a vstřícná atmosféra. Posluchači přivítali i bezprostřední komentáře, jimiž básnířka promlouvala o vzniku svých básní.

(mei)

VĚRA KOPECKÁ PŘI BESEDĚ V PROUMOVSKÉ KNIHOVNĚ

Dne 13. 3. se konala beseda ve Vědecké knihovně v Hradci Králové ke knížce NITKY OSUDŮ, kterou napsala Jiřina Valachovičová. Autorka z ní četla a odpovídala na dotazy z publika, které bylo až překvapivě početné a aktivní. K úspěchu akce přispěly i hudební vložky.

Besedy o poezii na školách

Co je to poezie, jaké jsou její znaky a čím nás může obohatit, interpretace poezie - to jsou témata, které jsem si zvolila pro besedy se žáky druhého stupně základních škol. Nabídla jsem je především na školách, na které mám nějaký přímý kontakt. Na příkladech ze své tvorby odhaluji nebo připomínám žákům čím se liší poezie od prózy, hovořím s nimi o tom, co vše může být interpretací poezie a jak se její interpretace mění v souvislosti s věkem, společenskou situací, zkušeností interpreta a také o překladu a překladateli jako interpretovi. Na základní škole v Osicích jsem 19. 4. takto besedovala s žáky 7., 8. a 9. třídy, v Broumově 25. 4. se žáky 7. ročníku. Dětem ze třetí třídy na ZŠ v Osicích jsem přečetla pár veršů pro děti a také verše věnované Broumovsku, které jsem doplnila fotografiemi. Také jsme si řekli co je metafora a žáci hledali a vytvářeli metafory.

Vzhledem k tomu, že poezii je ve výuce věnován jen malý prostor, jsem přesvědčena o potřebnosti takových besed a setkání a jak jsem se přesvědčila jsou dobře přijímány jak žáky tak vyučujícími.

Setkání na druhém stupni základních škol také využívám k tomu, abych zjistila, jaké básně žáci preferují pro recitační soutěže. Připravuji sborník poezie účastníků broumovských setkání a mých přátel pro recitátory 7.- 9. tříd a jeho pracovní verzi jsem svěřila k „oznámkování“ recitátorům těchto škol.

Věra Kopecká

Jak se dělá kniha tak byla nazvána beseda, která se uskutečnila v kavárně Pod palmou v Harmonii v Hradci Králové 18. 4. Besedu zorganizovala Jiřina Valachovičová a jejími hosty byli hudebníci pan Vízek (saxofon) a pan Anders (klávesy). Přizvala mě též k účasti na besedě. A tak jsme publiku z řad obyvatel Harmonie, jejich zaměstnanců a důchodkyň z hradeckého senior klubu měly možnost představit svou tvorbu, pohovořit o práci nad knížkami od vzniku rukopisu po jejich knižní podobu a přečíst ukázky, to vše proloženo příjemnými melodiemi.

Věra Kopecká

Vernisáž výstavy Vamberští malíři a výtvarníci dvacátého století uspořádal kolektiv přátel historie města Vamberka v sobotu 5. května v 15 hod. v historické Sokolovně. (Z roku 1938). Mimo akademických malířů Jana Ungráda, Oldřicha Hlavsy a Otakara Sedloně byla vystavena i zapůjčená díla dalších 35

malířů v minulosti spjatých s regionem. Úspěšně se účastní i členka Střediska východočeských spisovatelů v Pardubicích **Marie Ungrádová** sedmi pracemi, konkrétně čtyřmi variantami vyřezávaných znaků města Vamberka, kombinací dřevorezby s krajkou s názvem Anděl strážný se světlem, kresbou do dřeva speciální tužkou Vamberecký tygr a malbou na dřevo v rozměru 160x90 nazvanou Vamberecké moře. Výstava potrvá do 9. června, podpořil ji Městský úřad, firma Řetězy Vamberk a tiskárna AG TYP z Kostelce nad Orlicí, za to jim patří chvála. Zájem účastníků převyšoval možnosti výstavních prostor.

MD

5. 5. se uskutečnila vernisáž výstavy obrazů a grafiky JANY WIENEROVÉ v galerii Bernarda Bolzana v Těchobuzi. Vernisáž doprovodil hrou na australskou fujaru „didgeridoo“ pan Kačer. Mezi přítomnými byla redaktorka církevního časopisu Český zápas. Na výstavě je okolo 50 prací z posledních dvaceti let tvorby autorky. Řada z nich byla inspirována poezií českých básníků, například Františka Hrubína či Jana Skácela, nebo autorce blízkou krajinou, třetina vystavených prací vychází z biblických námětů. Výstava potrvá do 30. 5.

LITERÁRNÍ SOUTĚŽ!

Výstaviště Lysá nad Labem vyhlašuje při příležitosti 9. ročníku Polabského knižního veletrhu tradiční literární soutěž na téma **SBĚRATELSTVÍ** v próze a poezii ve třech věkových kategoriích: děti do 15 let – studenty do 18 let – dospělí nad 18 let.

Rozsah příspěvků: próza maximálně 1,5 str. Počet veršů neomezen. Každý autor se může zúčastnit nejvíce třemi pracemi. Na každé je třeba v záhlaví uvést: jméno autora, věkovou kategorii, adresu, telefon, mail.

Uzávěrka soutěže: **25. června 2012**

Adresa k dodání: email – jan.rehounek@seznam.cz

Poštou: **Jan Řehounek, Všechlabská 1666/6, 288 02 Nymburk**

- **Někdo má před sebou Temno celý život.**
- **Kapsáři mají ruce v kapsách, ale v cizích.**
- **Nedoslýchal, aby slyšel, jen co chtěl.**
- **Láska mladé dívky je přímo úměrná majetku starého muže.**

AFORISMY MARTY URBANOVÉ

OBSAH KRUHU 28

V. Kopecká: V sevření skal	1
J. Dvořák: Nebe nad horami.....	2
M. Dušek: Na slovíčko s Marií Kubátovou.....	3
M. Kubátová: O krásných mihulích	4
J. Bednářová: Uprostřed myšlenky	7
F. Uher: P jako Proti proudu	8
M. Skačáni: Nejhlubší projev lásky	8
P. Musílek: Pár vteřin, Mapy noci.....	14
M. Urbanová: Vražda poezie.....	14
L. Zelený Kroky budoucnosti	22
D. Zlatníková: O cestě ke kořenům	23
M. Kubíček: S Jiřím Pištorou v útoku	28
L. Zelený: Předválečná tradice Letního tábora Řadov.....	29
L. Huml: Třešňový sad, Starý štěpař	34
STRÁNKY MLADÝCH A ZAČÍNAJÍCÍCH AUTORŮ	
J. Miletínová: Odpovědi.....	35
M. Ungrádová: Umět si to zařídit.....	35
PARDUBICKÉ STRÍPKY 2011	
S. Braun: Příběh vlastenců.....	39
K. Bubnová: O čem často přemýšlím	43
H. Pilná: Musíš se rozhodnout	47
RECENZE A OHLASY	
F. Uher: Z tvorby členů Střediska	54
J. Faltus Co nového v okolí aneb hrabiví Herodesové	55
D. Poláková: Slovo čtenářky.....	57
ZAZNAMENÁVÁME – KOMENTUJEME	
Jubilea- Nové knihy našich autorů – Zprávy	59
Aforismy Marty Urbanové	28, 62, 64
Fotografie: M. Dušek jun. – J. Paulů – Archiv L. Zeleného – H. Přinesdomů	

- **Pokrytci by neměli chodit s nepokrytou hlavou.**
- **Který politik netrpí závratí, aby se mohl dívat dolů?**
- **Kdo si sype popel na hlavu, je jisté, že ji má v popelnici.**
- **Korupce jsou přesuny peněz bohatých potřebnějším.**
- **Šlapky tu jsou proto, aby se mohlo jezdit na kole.**
- **Když na někoho ušiješ boudu, alespoň nezmokne.**
- **Škodolibost – sobě dělá škodu, jiným také.**

AFORISMY MARTY URBANOVÉ

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů Pardubice

Ročník VIII. – číslo 28 – květen 2012

Odpovědní redaktoři: Jiří Faltus, Milan Dušek

Obálka: Jiří Hrabinec, Miloslav Dušek jun.

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 29 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (proza a publicistika)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Jiří Faltus – Zborovská 221, 563 01 Lanškroun (poezie)

e-mail: faltus.jiri@centrum.cz

Elektronicky ve WORDU (v text. Editoru) velikost písma 12, písmo Times New Roman.

Uzávěrka příspěvků: 19. srpna 2012

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

PARDUBICE

Toto číslo vyšlo za přispění Magistrátu Pardubice a Krajského úřadu Pardubice.

